HETEROSEKSÜEL VE HETEROSEKSÜEL OLMAYAN BİREYLERİN İLİŞKİ DOYUMUNUN CİNSİYET ROLLERİ VE ÖZGÜNLÜK AÇISINDAN İNCELENMESİ

Rabia Dilara Gür
181104107

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Psikoloji Anabilim Dalı
Psikoloji (Opsiyon: Gelişim Psikolojisi) Yüksek Lisans Programı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Alper Çuhadaroğlu

İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Eylül, 2021

HETEROSEKSÜEL VE HETEROSEKSÜEL OLMAYAN BİREYLERİN İLİŞKİ DOYUMUNUN CİNSİYET ROLLERİ VE ÖZGÜNLÜK AÇISINDAN İNCELENMESİ

Rabia Dilara Gür
181104107
Orcid: 0000-0002-0895-1404

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Psikoloji Anabilim Dalı
Psikoloji (Opsiyon: Gelişim Psikolojisi) Yüksek Lisans Programı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Alper Çuhadaroğlu

İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Eylül, 2021

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli "*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*" ile bildirilen 6689 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli "*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*" ile bildirilen 6689 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

TEŞEKKÜR

Hem bu tezin yazımında yaşadığım kişisel problemlerle mücadele etmemde hem de tez yazım sürecim boyunca en büyük desteği aldığım ve katkılarıyla beni yönlendiren değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Alper Çuhadaroğlu'na en büyük teşekkürlerimi iletirken, yine tez dönemimde ve akademik yılımda başarılarıma katkı sağlayan Doç. Dr. Ferzan Curun'u da es geçmek istemem. Bu yolda öğrendiklerimi sizlere borçluyum. Veri toplama sürecimde uzman bilgisi, teşviki ve verilerin toplanması için yardım sağlayan Doç. Dr. Veysi Çeri'ye de hem yardımları hem de bu yola verdiği gönül dolayısı ile teşekkür etmek isterim. En az benim ilgilendiğim kadar tezim ile ilgilenen, okuyan, vakit ayıran ve savunma günümde bana eşlik eden değerli jüri üyelerim Dr. Öğr. Üyesi Nesteren Gazioğlu ve Doç. Dr. Osman Nejat Akfırat'a da en içten dileklerimle teşekkürler...

Değerli hocalarımın yanı sıra bu dönemin zorluklarını benimle göğüsleyen, aynı süreçlerden geçtiğim ve yol arkadaşlığı yaptığım Nuran Kuzu ve Zehra Öktem arkadaşlarıma en içten dileklerimle şükran sunmaktan ve meslektaşlık yapmaktan mutluluk duyuyorum. Akademik bilgi ve yardımın yanı sıra, psikolojik yardımın da önemi büyüktü bu dönemde. Kıymetli arkadaşım Yağmur Uçkun'a bana bu süreçte verdiği manevi destek, gösterdiği anlayış ve tevazu için çok teşekkür ederim. Desteğini ve ilgisini her zaman yakinen hissetmem düştüğüm zamanlarda kalkabilmem açısından çok yardımcı oldu. Annem, kardeşim, ablam, eniştem ve yakın arkadaşım Gözde Yunusoğlu da bu anlamda başarılarımı paylaşabildiğim kişilerdi. Aynı zamanda, işverenlerim Mübahat Akın ve Kor Kurt Akın'a da şartlar zorken bana gösterdikleri tüm imtiyazlar, bu akademik çalışmaya ilgi, teşvik ve özverileri ve İngilizce konusundaki yardımları için minnettarım.

Bilime katkı sağlayabilmek adına en ufak bir çabası dahi olan herkese, ayrıca teşekkürlerimi iletmek istiyorum.

Rabia Dilara Gür

Eylül, 2021

ÖZ

HETEROSEKSÜEL VE HETEROSEKSÜEL OLMAYAN BİREYLERİN İLİŞKİ DOYUMUNUN CİNSİYET ROLLERİ VE ÖZGÜNLÜK AÇISINDAN İNCELENMESİ

Rabia Dilara Gür
Yüksek Lisans Tezi
Psikoloji Anabilim Dalı
Psikoloji (Opsiyon: Gelişim Psikolojisi) Yüksek Lisans Programı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Alper Çuhadaroğlu
Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2021

Bu çalışmanın amacı heteroseksüel ve heteroseksüel olmayan bireylerin ilişki doyumlarının özgünlük düzeyleri ve cinsiyet rolleri açısından incelenmesidir. Bu sebeple, belirtilen değişkenlerin ilişkili olabileceği düşünülen gelişimsel dönem göz önünde bulundurularak, Türkiye'nin çeşitli illerinden 20-40 yaş arası farklı cinsel yönelimlere sahip 294 gönüllü ile çalışılmıştır. Araştırmanın veri toplama araçları; Kişisel Bilgi Formu, İlişki Doyumu Ölçeği, Özgünlük Ölçeği ve Bem Cinsiyet Rolleri Envanteri'dir. Verilerin analizinde SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 26 paket programı kullanılmıştır. Araştırmada Tek Yönlü ANOVA, Bağımsız Gruplarda T-testi, Ki-Kare Analizi ve Spearman Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, bireylerin ilişki doyumunun cinsel yönelime göre farklılaşmadığı fakat cinsiyet rollerine göre farklılaştığı görülmüştür. İlişki doyumu ile özgünlük düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ek olarak, özgünlük düzeylerinin cinsiyet rollerine göre farklılaştığı ve cinsel yönelime göre farklılaşmadığı belirtilmiş; cinsiyet rolleri ve cinsel yönelim ilişkisinde ise anlamlı bir sonuca ulaşılamamıştır. Araştırma bulguları, var olan alanyazın ile genel anlamda tutarlı olup alanyazındaki diğer araştırmalarla desteklenerek açıklanmıştır. Son olarak, araştırmadaki sınırlılıklar göz önünde bulundurularak ilerideki araştırmalara katkı sağlayabileceği düşünülen önerilerden bahsedilmiştir.

Anahtar Sözcükler: İlişki doyumu, Cinsiyet rolleri, Cinsel yönelim, Özgünlük.

ABSTRACT

INVESTIGATION OF HETEROSEXUAL AND NON-HETEROSEXUAL INDIVIDUALS OF RELATIONSHIP SATISFACTION IN TERMS OF GENDER ROLES AND AUTHENTICITY

Rabia Dilara Gür
Master Thesis
Department of Psychology
Psychology (Option: Developmental Psychology) Programme
Thesis Advisor: Asst. Prof. Alper Çuhadaroğlu
Maltepe University Graduate School, 2021

This study aims is to examine the relationship satisfaction of heterosexual and non-heterosexual individuals in terms of authenticity levels and gender roles. For this reason, considering the developmental period that is thought to be related to the mentioned variables, 294 volunteers with different sexual orientations between the ages of 20-40 from various cities of Turkey were studied. Data collection tools of the research; Personal Information Form, Relationship Satisfaction Scale, Authenticity Scale and Bem Gender Roles Inventory. SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 26 package programs were used to analyze the data. One-Way ANOVA, Independent Groups T-test, Chi-Square Analysis and Spearman Correlation Analysis were used in the study. As a result of the research, it was seen that the relationship satisfaction of individuals did not differ according to sexual orientation, but differed according to gender roles. A positive and significant relationship was found between relationship satisfaction and authenticity levels. In addition, it was stated that the levels of authenticity differed according to gender roles and did not varied according to sexual orientation; on the other hand, no significant result was reached in the relationship between gender roles and sexual orientation. Research findings are generally consistent with the existing literature and explained by supporting other studies in the literature. Finally, considering the limitations of the research, suggestions that are thought to contribute to future research are mentioned.

Keywords: Relationship satisfaction, Gender roles, Sexual orientation, Authenticity.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI ii
ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI iii
TEŞEKKÜR iv
ÖZ v
ABSTRACT vi
İÇİNDEKİLER vii
TABLOLAR LİSTESİ ix
KISALTMALAR x
ÖZGEÇMİŞ xi
BÖLÜM 1. GİRİŞ 1
1.1.Problem 1
1.2.Genç Yetişkinlik Dönemi 3
1.2.1.Genç Yetişkinlikte Benlik ve Kimlik Kazanımı 6
1.3.Cinsel Kimlik ve Cinsel Yönelim 7
1.3.1.Cinsel Yönelim ile İlgili Kavramlar 7
1.3.2.Cinsel Kimlik ve Cinsel Yönelimle İlgili Yapılan Çalışmalar 9
1.4.Romantik İlişki Doyumu 10
1.4.1.İlişki Doyumu ile İlgili Yapılan Çalışmalar 12
1.5.Toplumsal Cinsiyet 13
1.5.1.Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Ayrımı 13
1.5.2.Cinsiyet Rolü 14
1.5.3.Cinsiyet Rollerinin Kazanımı 15
1.5.4.Bem Cinsiyet Şeması Kuramı 16
1.5.5.Feminenlik ve Maskulenlik 17
1.5.6.Toplumsal Cinsiyet ile İlgili Kavramlar 17
1.5.7.Toplumsal Cinsiyet ile İlgili Yapılan Çalışmalar 18
1.6.Özgünlük 19
1.6.1.Özgünlüğün Felsefi ve Psikolojik Temelleri 19
1.6.2.Özgünlük Modelleri 21
1.6.3.Özgünlük ile İlgili Yapılan Çalışmalar 22
1.7.Araştırmanın Değişkenleri Arasındaki İlişkileri Açıklayan Çalışmalar 23
1.7.1.Toplumsal Cinsiyet Rolü ve İlişki Doyumu 23
1.7.2.Toplumsal Cinsiyet Rolü ve Cinsel Yönelim 24
1.7.3.İlişki Doyumu ve Özgünlük 25
1.7.4.İlişki Doyumu ve Cinsel Yönelim 25
1.8.Araştırmanın Amacı 25
1.9.Araştırmanın Hipotezleri 26
1.10.Araştırmanın Önemi 27
1.11.Varsayımlar 27
1.12.Sınırlılıklar 27
1.13.Tanımlar 28
BÖLÜM 2. YÖNTEM 29
2.1. Araştırma Modeli 29
2.2. Çalışma Grubu 29
2.3. Veriler ve Toplanması 31
2.3.1. Kişisel Bilgi Formu 31

2.3.2. İlişki Doyumu Ölçeği (İDÖ) 31
2.3.3. Bem Cinsiyet Rolleri Envanteri (BCRE) 32
2.3.4. Özgünlük Ölçeği (ÖÖ) 33
2.4. Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması 34
BÖLÜM 3. BULGULAR ve YORUMLAR 35
3.1.Bulgular 35
3.1.1. Araştırmada Kullanılan Ölçek ve Envanterlerin Betimsel Bilgileri 35
3.1.2. Katılımcıların İlişki Doyumu ve Özgünlük Puanlarının Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi 36
3.1.3. Katılımcıların İlişki Doyumlarının Cinsel Yönelim Açısından İncelenmesi 39
3.1.4. Katılımcıların Özgünlük Düzeylerinin ve Özgünlük Alt Boyutlarının Cinsel Yönelim Açısından İncelenmesi 39
3.1.5. Katılımcıların İlişki Doyumlarının Cinsiyet Rolleri Açısından İncelenmesi 40
3.1.6. Katılımcıların Özgünlük Düzeylerinin Cinsiyet Rolleri Açısından İncelenmesi 41
3.1.7. Katılımcıların İlişki Doyumları ile Özgünlük Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi 43
3.1.8. Katılımcıların Cinsiyet Rollerinin Cinsel Yönelimleri Açısından İncelenmesi 44
3.2. Yorumlar 45
3.2.1. İlişki Doyumu Değişkeninin Sosyo-Demografik Değişkenlerle İlişkisinin Yorumlanması 45
3.2.2. Özgünlük Değişkeninin Sosyo-Demografik Değişkenlerle İlişkisinin Yorumlanması 46
3.2.3. Heteroseksüel ve Heteroseksüel Olmayan Bireylerin İlişki Doyumlarının Yorumlanması 46
3.2.4. Heteroseksüel ve Heteroseksüel Olmayan Bireylerin Özgünlük Düzeylerinin Yorumlanması 47
3.2.5. İlişki Doyumunun Cinsiyet Rolleri Açısından Yorumlanması 48
3.2.6. Özgünlüğün Cinsiyet Rolleri Açısından Yorumlanması 49
3.2.7. İlişki Doyumunun ile Özgünlük İlişkisinin Yorumlanması 50
3.2.8. Heteroseksüel ve Heteroseksüel Olmayan Bireylerin Cinsiyet Rollerinin Yorumlanması 51
BÖLÜM 4. SONUÇ 52
4.1. Özet 52
4.2. Yargı 53
4.3. Öneriler 54
EKLER 56
KAYNAKÇA 62

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Erikson'un Psiko-sosyal Gelişim Evreleri 5
Tablo 2. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri 30
Tablo 3. İlişki Doyumu ve Özgünlük Ölçeği'nin Betimsel Analiz Bilgileri 35
Tablo 4. Bireylerin Cinsiyet Rolleri ve Cinsel Yönelimlerinin Dağılımı 36
Tablo 5a. İlişki Doyumu Puanlarının Yaş Gruplarına ve İlişki Süresine Göre Farklılıklarının İncelenmesi 36
Tablo 5b. İlişki Doyumu ile Yaş Grupları Arasındaki ANOVA Sonuçları..... 37
Tablo 6. İlişki Doyumu Puanlarının İlişki Durumuna Göre Farklılıklarının İncelenmesi 37
Tablo 7a. Özgünlük Düzeylerinin Yaş Gruplarına Göre Farklılıklarının İncelenmesi.. 38
Tablo 7b. Özgünlük ile Yaş Grupları Arasındaki ANOVA Sonuçları.....38
Tablo 8. İlişki Doyumları ile Cinsel Yönelim Arasındaki İlişkinin İncelenmesi 39
Tablo 9. Özgünlük Ölçeği Toplam ve Alt Puanlar ile Cinsel Yönelim Arasındaki İlişkinin İncelenmesi 39
Tablo 10a. İlişki Doyumları ile Cinsiyet Rolleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi 40
Tablo 10b. İlişki Doyumu ile Cinsiyet Rolleri Arasındaki ANOVA Sonuçları.....40
Tablo 11a. Özgünlük Toplam Puanları ile Cinsiyet Rolleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi 41
Tablo 11b. Özgünlük ile Cinsiyet Rolleri Arasındaki ANOVA Sonuçları.....41
Tablo 12a. Özgünlük Ölçeği Alt Boyutlarının Cinsiyet Rollerine Göre Farklılıklarının İncelenmesi 42
Tablo 12b. Özgünlük Ölçeği Alt Boyutlar ile Cinsiyet Rolleri Arasındaki ANOVA Sonuçları.....42
Tablo 13. İlişki Doyumu ile Özgünlük Arasındaki İlişki..... 43
Tablo 14. Cinsiyet Rolleri ile Cinsel Yönelim Arasındaki İlişkinin İncelenmesi..... 44

KISALTMALAR

LGBTİ : Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Transseksüel, İnterseks.

SPSS : Statistical Package for Social Sciences

İDÖ : İlişki Doyumu Ölçeği

ÖÖ : Özgünlük Ölçeği

BCRE : Bem Cinsiyet Rolleri Envanteri

Ort. : Ortalama

SS : Standart Sapma

N : Toplam Sayı

P : Anlamlılık düzeyi

Sd : Serbestlik derecesi

R : Korelasyon katsayısı

X^2 : Ki Kare

ÖZGEÇMİŞ

Rabia Dilara Gür

Psikoloji Anabilim Dalı

Eğitim

Derece	*Yıl*	*Üniversite, Enstitü, Anabilim Dalı*
Y.Ls.	2021	Maltepe Üniversitesi, Lisansüstü Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı
Ls.	2017	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Anabilim Dalı
Lise	2012	Çengelköy Lisesi

İş/İstihdam

Yıl	*Görev*
2015-2016	Gözlemci/Stajyer. Elma Ağacı Eğitim Kurumları (Anaokulu)
2016-2017	Stajyer Psikolog. Prof. Dr. Arif Verimli Danışmanlık Merkezi

Mesleki Birlik/Dernek Üyelikleri

Yıl	*Kurum*
2013-2015	Üye: LÖSEV

BÖLÜM 1. GİRİŞ

1.1.Problem

Günümüzde pek çok insanı psikolojik ve sosyal yönden etkileyen en önemli yapı taşlarından birinin kişiler arası ilişkiler olduğu söylenebilir. Yaşam akışında insanlar hem birbirleriyle hem de doğayla etkileşim içindedirler. Bu etkileşim kaçınılmaz bir olgu olmakla beraber aynı zamanda da bireyler için bir ihtiyaçtır. Kurulan ilişkiler bireyi gelişimsel olarak etkilemektedir. Ergenlerin gelişim süreçlerine etkisi olduğu bilinen (Erikson, 1968) romantik ilişkiler, ergenliğin sona ermesiyle birlikte daha çok toplumun bir parçası olma ihtiyacı ile şekillenmektedir (Sullivan, 1953). Gençler, romantik ilişkiler aracılığı ile üç temel gelişim görevini yerine getirebilmektedir: biricik bir kimlik oluşturmak, ilişki becerilerini geliştirmek ve karşı cinsle yakınlık kurmak, cinsel istek ve dürtülerle sağlıklı bir şekilde baş etmek (Erikson, 1968; Feldman ve Gowen, 1998).

Genç yetişkinlik dönemindeki bireyler için de önemini sürdüren romantik ilişki içinde olmanın, yaşanan ilişkiden doyum alınması ile bireyi olumlu bir şekilde etkileyeceği düşünülmektedir (Fincham ve Beach, 2006; Scheppingen, Denissen, Chung, Bleidorn ve Tambs, 2018). Sağlıklı romantik ilişkiler geliştirmek yaşanılan ilişkiden alınan doyum ile ilişkilidir. İlişkilerdeki mutluluk düzeyi ve ilişkinin istikrarının sağlanması ilişki doyumu ile açıklanmaktadır (Metts ve Cupach, 1990; Stackert ve Bursik, 2003; Sullivan ve Schwebel, 1995). Romantik ilişkiler genel anlayışın aksine sadece karşı cins ile yaşanmamakta; günümüzde bireyler romantik hislerini ve cinsel arzularını hemcinsine veya her iki cinse birden yöneltebilmektedir. Aşk kavramını cinsel yönelimden bağımsız biçimde ele almak, ilişkiden alınan doyumu en iyi şekilde değerlendirmek adına, ilişki doyumunu etkileyebileceği düşünülen bireysel farklılıklar ve toplumsal roller açısından açıklamak bu çalışmanın ana amacını oluşturmaktadır. Buradan hareketle, farklı cinsel yönelime sahip bireylerin ilişki doyumlarını bazı değişkenler üzerinden incelemenin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Cinsiyet, bireyleri ve ilişkilerini biyolojik temeller üzerinden değerlendiren bir faktör iken; cinsiyet rolleri daha kapsamlı bir değişken olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumun bireye sosyal hayatta atfettiği belli roller ve görevler bulunmaktadır. Bu

yüzden bireyin davranışlarını cinsiyetten ziyade cinsiyet rollerinin daha iyi açıklayabileceği düşünülmüştür. Toplumsal cinsiyet, doğuştan gelen kadın ve erkek cinsiyetlerine toplumun ve kültürün yüklediği beklentiler ve anlamları ifade etmektedir (Dökmen, 2017). Bu beklentilerin getirisi olarak da cinsiyet rollerinden bahsedilmektedir. Bem (1993), her toplumda ve kültürde kadına ve erkeğe ait kişilik özelliklerinin belirlendiğini söylemiştir. Bu yüzden kadına atfedilen rolleri kadınsı (feminen), erkeğe atfedilen rolleri de erkeksi (maskulen) roller olarak nitelemektedir. Her iki cinsiyetin de özelliklerini içeren örüntüler için androjen rol kavramını, belirgin bir rol göstermeyen örüntüler için ise belirsiz rol kavramını öne sürmüştür. Burada bahsedilen özellikler biyolojik cinsiyetle tutarlı olmak durumunda değildir. Örneğin, hemcinsi ile romantik bir ilişkide bulunan bireylerin ikisinin de cinsiyeti aynı olacakken, cinsiyet rolleri biri için kadınsı diğeri için erkeksi olabilir.

Kişilerin romantik ilişki doyumu ile hangi değişkenlerin ilişkili olabileceğine dair geniş bir alanyazın mevcuttur. Örneğin; ilişki doyumu düşük nevrotizm, yüksek uyumluluk, bilinçlilik ve dışadönüklükle ilişkili bulunmuştur (Malouff, Thorsteinssor, Schutte, Bhullar, & Rooke, 2010). Bu gibi kişilik özelliklerinin yanı sıra alandaki çalışmalardan birinde, romantik ilişkideki bireylerin farkındalığının düşük duygusal tepkilere yol açmakla beraber ilişki doyumunu da arttırdığı gösterilmiştir (Barnes, Brown, Krusemark, Campbell, ve Rogge, 2007).

İlişki doyumu ile ilişkili olabileceği düşünülen diğer bir konu bu çalışmanın da konusu olan özgünlüktür. Alanyazında özgünlük ile ilişki doyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalara araştırmacının bilgisi dahilinde rastlanmamış olmasına rağmen, ilişki doyumu kavramını da içerebilecek bir kavram olan yaşam doyumu ve öznel iyi oluş ile özgünlük ilişkisini inceleyen geniş bir alanyazın bulunmaktadır. İyimserlik ve yaşam doyum düzeyleri yüksek olan bireylerin evlilik doyumlarının daha yüksek bulunduğunu gösteren bir çalışma varken (Çağ ve Yıldırım, 2018); sağlıklı ve işlevsel bir romantik ilişkinin "aşk, bağlanma, duygusal destek, ait olma" gibi özellikleri içerdiğine, insanın yaşamını zenginleştirdiğine ve iyilik haline katkı sağladığına ilişkin sonuçların elde edildiği bir çalışma da bulunmaktadır (Kalkan, Hamamcı ve Yalçın, 2012). Harter (2002), özgünlük kavramının hem kişinin kendini bilmesini hem de kişinin gerçek benliğine uygun davranmasını içerdiğini belirtmektedir. Kendine sadık olma olarak da tanımlanabilen bu özellik, ilişkiyi kolaylaştırıcı davranış ve değerlerle ilişkilidir. Bu

bağlamda, kendini bilen ve buna göre bir yaşam süren bireylerin ilişkiden doyum almaları olası görülmektedir.

Özgünlüğün, cinsel yönelimi ve cinsiyet rolü ne olursa olsun bireyi daha yüksek iyilik haline ve doyuma ulaştırması beklense de birtakım bedellerle ilişkili görünmektedir. Çünkü özgünlüğün ölçümünde zorlayıcı faktörlerden biri kültürden bağımsız değerlendirilememesidir. Kültür, bireylerin davranışlarını, tercihlerini, yönelimlerini etkileyebildiği için psikoloji yazınında birçok konunun değerlendirilmesinde önemli bir ölçüt olmuştur. Bireyci kültürlerde kişiler daha "özgün" veya kendi-odaklı, toplulukçu yönelimdeki insanlar ise çevresel baskılara göre hareket etmeye açık olarak diğer-odaklıdır (Suh, 2003). Diğer yandan cinsel yönelim açısından normatif kabul edilmeyen bireylerin sosyal alanda zorlandıkları bilinmektedir (Huebner, Rebchook ve Kegeles, 2004; Meyer, 2003). Bu azınlık gruplar, toplum içinde kimi zaman kendini saklama ihtiyacı duyabilmekte veya tam tersi bunu açığa vurabilmektedir. Bu noktada bireyin içinde yaşadığı kültürle bağlantılı olarak, özgün kişiliği önemli bir boyut olarak karşımıza çıkmaktadır. Sheldon ve arkadaşlarına göre (1997), bireyler kendini olduğu gibi sunduğunda ve dış etkiden ziyade kendi seçimlerine öncelik verdiğinde daha özgün hissederler. Buna bağlı olarak, özgün bir bireyden çevrenin etkisine rağmen kendini olduğu gibi kabul etmesi ve her zaman kendi değerleri doğrultusunda yaşaması beklenmektedir. Bu çalışmada da kişinin özgünlük düzeyinin ilişki doyumunu nasıl ve ne derece yordadığı ile ilgilenilmiştir.

Bu bağlamda, araştırmada heteroseksüel olan ve heteroseksüel olmayan bireylerin ilişki doyumlarının özgünlük ve cinsiyet rolleri açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

1.2.Genç Yetişkinlik Dönemi

Ömür boyu gelişimini sürdürdüğü bilinen insanoğlunun yaşamın belli noktalarında belirli değişimlerden ve dönemlerden geçtiği söylenebilir. Doğum öncesi dönemden başlayan bu gelişim, yaşlılık kavramı ile birlikte de ömrün son zamanlarını temsil eder. İnsan gelişimi karmaşık ve çok yönlü bir sistemi tanımladığı için farklı araştırmacılar tarafından pek çok kez araştırılıp farklı şekillerde açıklanmaya çalışılmıştır. Birey gelişim süreçlerinin etkisini ömrü boyunca taşır ve bu gelişim genellikle bireyi

biyolojik, çevresel ve bilişsel faktörler bakımından etkiler (Cüceloğlu, 2004). Araştırmacılar tarafından gelişim, bu üç boyut üzerinden incelenmiştir.

Ergenliğin bitişi ile başlayan aynı zamanda yetişkinliğe geçişin de bir göstergesi olarak kabul edebileceğimiz genç yetişkinlik dönemi, bireyin yaşam akışında önemli bir yere sahiptir. Bu konudaki alanyazın genişledikçe geç dönem gençlik ile erken dönem yetişkinlik arasında yer aldığı belirtilen beliren yetişkinlik kavramı ön plana atılmıştır. Arnett (2007) bu yeni gelişimsel dönemin genel olarak 18-25 yaş arasındaki bireylerin özelliklerini içerdiğinden bahsetmiş ve genç yetişkinlikteki bireylerden farklı olarak beliren yetişkin olarak adlandırılan bireylerin 40 yaş gibi uzun vadeli yetişkinlik rollerine yerleşemediklerinden fakat iş ve aşk gibi bireyin hayatında önem arz eden bazı konularda da kalıcı seçimler yapmaları gerektiğinden söz etmiştir. Ergenlikten çıkan birey birkaç evre içerisinde yetişkinliğe adım atabilmektedir. Bu bilgiler ışığında yetişkinliğin ilk evresi olarak beliren yetişkinlikten sonra genç yetişkinlik döneminin etkisinden söz edilebilir. Bu evre yetişkinliğe hazırlığı betimlerken, dönemin evreleri birçok kuramcıya göre değişiklik gösterebilmektedir. Erikson'a (1968)göre 20-30, Levinson'a (1996) göre 22-40, Havighurst'e (1972) göre 18-35, Bühler'e (1957) göre 25-45 yaşları arası genç yetişkinlik dönemidir (Onur, 2006).

Alanyazın ışığında ortalama 20-40 yaşlarına denk geldiği söylenebilen bu dönemde, birey amaçlarını kendisi belirlemekle yükümlüdür. Havighurst' e göre (1953), genç yetişkinlik döneminin gelişim görevleri aşağıdaki gibidir:

1.Eş seçimi

2.Eşle birlikte yaşamayı öğrenme

3.Bir aile kurma

4.Çocuk yetiştirme

5.Bir evin işlerini yürütme

6.Bir uğraş başlatma

7.Yurttaşlık sorumluluğunu üstlenme

8.Uygun bir toplumsal gruba katılma

Yaşamın diğer evrelerinde olduğu gibi yetişkinliğin başlangıcı kabul edilen genç yetişkinlik evresinde de bireyi bekleyen sorumluluklar ve görevler vardır. Bu görev ve sorumluluklar toplumdan topluma, kültürden kültüre değişiklik gösterebilmektedir. Farklı araştırmacılar da gelişim süreçleri hakkında farklı kuramlar geliştirmiştir. Psikoloji alanında açıklamalarıyla önemli yere sahip olan Sigmund Freud, Erik Erikson ve Jean Piaget bunlara örnektir. Her biri insan gelişimini farklı boyutlar üzerinden ele almıştır.

Bu konudaki çalışmaların başında gelen Erik Erikson (1968) yaşam boyu süren bazı evreler ve bu evrelerin bireye getirilerinden söz etmiştir. Erikson, bireyin daha çok psikososyal gelişimi üzerine durmuş ve her bireyin kesin yaşlar olmamakla birlikte bu evrelerden geçtiğini göstermiştir. Freud'un aksine Erikson'a göre birey, çevresel ve toplumsal yaşantısının etkisiyle birlikte yaşam boyu gelişen bir organizmadır. Bu bağlamda oluşturduğu gelişim kuramında, yaşamın tüm dönemlerini kapsayan ve toplumsal ögeleri de içinde barındıran 8 evreden söz etmektedir. Aşağıda Erikson'un (1968) psikososyal evreleri verilmiştir:

Tablo 1. Erikson'un Psiko-sosyal Gelişim Evreleri

Psiko-sosyal Gelişim Evresi	Yaş Dönemleri
Temel güvene karşı güvensizlik	0-1 yaş
Özerkliğe karşı kuşku ve utanç	2-3,5 yaş
Girişimciliğe karşı suçluluk	4-6 yaş
Çalışkanlığa karşı aşağılık duygusu	7-11 yaş
Kimliğe karşı kimlik bocalaması	Ergenlik dönemi
Yakınlığa karşı yalıtılmışlık	Genç yetişkinlik dönemi
Üreticiliğe karşı durgunluk	Yetişkinlik dönemi
Benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk	Olgunluk dönemi

Bu çalışmada, çalışma grubunun yaşları ve bireyin gelişim süreçleri göz önünde bulundurarak, genç yetişkinlik döneminin özelliklerinden bahsedilecektir. Erikson'un psikososyal gelişim kuramına göre, genç yetişkinlik dönemindeki bireyler yakınlığa karşı yalıtılmışlık evresindedir. Genel hatlarıyla, geç ergenlikten başlayan ve orta yaşlara kadar süren erken aile ve kur yapma dönemini kapsamaktadır (Altınok ve Hamamcı, 2018). Erikson bu dönemdeki bireyin, arkadaşlarıyla veya eşiyle yakınlık kuramaması, kimseyle sevgi ve paylaşım yaşamaması halinde yalnızlık ve yalıtılmışlık hislerine sürüklendiğini

belirtmiştir (Elkind, 1970). Bu bağlamda, genç yetişkinlik dönemlerinde yalıtılmışlık hissini yoğun yaşayan bireylerin, kendilik algılarının daha olumsuz olduğu da belirtilmiştir (Eryılmaz ve Ercan, 2010).

1.2.1.Genç Yetişkinlikte Benlik ve Kimlik Kazanımı

Psikoloji alanında çok kez araştırılan kendilik kavramı, bu yorumlamaların önde gelenlerinden William James'e göre (1963), bireyin şahsıyla ilgili sahip olduğu bilgilerin bütününü kapsamaktadır. Benlik olarak da tanımlanan bu kavram bireyin kendine ait yorumlamalarını, kendine bakış açısını yansıtmaktadır (Cüceloğlu, 2004). Genel bir tanımlama ile benlik, kişinin bilinçli olarak kendini diğerlerinden ayırması, her şeyden farklı, biricik haliyle bir bütün şeklinde görmesidir (Budak, 2005). May'in (2013) de belirttiği gibi, ancak bu olgunluğa erişebilmiş bireyin diğerleri ile olumlu ilişkiler kurabileceği söylenebilir. Çünkü benlik, bireyin hem kendi içinde bir düzenleyici hem de sosyal çevresiyle ilişki kurmasını sağlayan bir düzenleyici olarak görev almaktadır.

Bireyin kendi hakkındaki olumlu ve olumsuz tüm yargılarını bilinçli bir şekilde ortaya koyabilmesi, benliğini kazanabilmesi ergenlikle birlikte ivme kazanmaktadır. Ergenlikte önce bilinçten bağımsız olarak, kendi benliğini ispatlamaya çalışan birey için bir miktar isyankârlık gerekli görülmektedir (Karadayı, 2018). Yetişkinliğe adımla birlikte birey, kendi kimliği için birebir çaba ve özveride bulunarak olumlu sosyal ilişkiler kurmayı amaçlamaktadır. Çünkü benlik kişiler arası ilişkilerde doğmakta ve bu şekilde gelişmektedir. Bireyin kendi benliğinin farkında olabilmesi için başkalarından farklı olduğunun da bilincinde olması gerekmektedir. Sosyal ilişkiler içinde birey, ilişki kurduğu kişilerin farklı benliklerinin olduğunu kavrar. Kendini onlardan ayırmakla birlikte, diğerlerinin de kendi benliği hakkında bazı yorumları olduğu bilgisine ulaşır. Benlik bilinci insanın kendisini başkalarının gözüyle görme ve diğerleriyle empati kurma becerisini geliştirir (Karadayı, 2018).

Ergenlik döneminde Erikson'un (1968) da bahsettiği kimlik krizini olumlu atlatan, kendine uygun kimliği oluşturup benimseyen birey, genç yetişkinlik döneminde kendi kimliğini bir başkası ya da başkalarının kimliği ile birleştirebilmeye hazır hale gelebilmektedir. Fakat genç yetişkinlik döneminde öne çıkan yakınlık gereksinimi, bu döneme sağlam bir kimlik ile giremeyen birey için zor ve çalkantılı bir süreci ifade

etmektedir. Böyle bir durumda birey, yaşadığı yakınlıklar içinde kimliğini tamamen yitirebileceği korkusuna kapılabilir. Yakın ilişkilerden kaçınarak yalnız kalmaya yönelebilir, sosyal ortamlardan kendini izole edebilir (Gönül, 2018).

1.3.Cinsel Kimlik ve Cinsel Yönelim

Mutluluk düzeyi yüksek olan insanların kişiler arası ilişkileri, yakın ilişkileri ve güçlü romantik ilişkileri olduğu belirtilmektedir (Diener ve Seligman, 2002). Bireylerin mutluluğunu ve başarılı romantik ilişkilerini etkileyen faktörlerden bir diğeri de ergenlikte kimlik oluşumuyla birlikte ortaya çıkan cinsel kimliktir. Cinsel kimlik, bireyin kadın veya erkek olmaya dair ana inancını betimlemektedir (Green, 1974). Cinsel yönelim kavramı ise, bireyi karşı cins, hemcins veya her iki cinse karşı romantik, duygusal ve cinsel çekim hissetmeye yönlendiren kalıcı, bireye özgü bir kişilik yapıtaşı olarak ele alınmaktadır (Alkan, 2014). Cinsel yönelim, bir tercih değildir. Yönelimler, aşık olmak gibi yoğun duygusallıkları içeren psikolojik dürtüler ve biyolojik sistem ile bağlantılıdır (Okci, 2017). Farklı cinsel yönelimlere bakış açısı kültüre, dini sistemlere hatta politikaya göre değişiklik gösterebilmektedir. Kimi zaman suç, günah, ayıp olarak değerlendirilen heteroseksüel olmayan yönelimler, kimi zaman ise anlayışla karşılanan, tartışılan ve araştırılan bir mesele olmuştur. Günümüzde ise bilimsel çerçevede eş cinsellik veya biseksüellik, eski inanışın aksine bir hastalık ya da kusur olarak görülmemektedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün kararı ile 1990 yılında psikiyatrik bir tanı olmaktan çıkarılmıştır.

1.3.1.Cinsel Yönelim ile İlgili Kavramlar

İnsan cinselliği dört bileşenden oluşmaktadır. Bunlar; biyolojik cinsiyet, cinsel kimlik, cinsel yönelim ve toplumsal cinsiyet rolü olarak sıralanabilir (Strickland, 2001).

Cinsel yönelim, kişiliğin çeşitli yönlerinin bir sonucudur. Bu nedenle tek başına cinsel partnerler ile açıkça temasta olma ile sınırlandırılmadan, erotik ve cinsel fantezileri, cinsel çekiciliği, duygusal ve sosyal tercihleri de içeren bir yaşam tarzı olarak ele alınmaktadır (Schweizer ve Brunner, 2013). Cinsel yönelim genel anlamda, bireyin bu çekimlere dayanan davranışlarla ilişkili kimlik hissi ve bu çekimleri paylaşan diğer

kişilerden oluşan topluluğa olan üyeliğini de betimleyen bir unsurdur (APA, 2008). Eşcinsel bireyler için bakış açısı psikiyatrik araştırmaların da artmasıyla değişmiştir. Önceden hastalık sınıflandırmasının içinde değerlendirilen eşcinsellik kavramı 1973 yılında bu sınıflandırılmadan çıkarılmış ve DSM-IV'ten sonra hiçbir tanı kategorisinde eşcinselliğe yer verilmemiştir.

Cinsel yönelimin genel olarak üç boyutu ifade edilmektedir. Bunlar; cinsel arzu, cinsel davranış ve kimlik hissidir (Kernberg, 2000). Cinsel arzu, özel bir nesneyle cinsel ilişkiye girme isteğidir. Bireyin cinsel arzusunu yönelttiği nesnesinin niteliği, cinsel yöneliminin en önemli belirleyicisi olarak görülmektedir. Cinsel davranış, duygular ve zihinsel süreçlerin birlikte etkisini göstermesi ile oluşur. Cinsel yönelime ilişkin kimlik hissinin gelişimiyle ilgili ortaya atılan bazı modeller vardır. Başar (2010)'ın ortaya koyduğu bir modelde, ilk evre duyarlılaşmadır. Daha sonra ise sırasıyla kimlik bocalaması, kimlik karşılaştırması, kimliği kabul, kimlikten gurur duyma evresi yaşanmakta ve son aşamada ise kimlik sentezi ile bireyler yönelim gelişimini tamamlamaktadır.

Cinsel yönelimin üç temel kategori üzerinden ele alınabileceği görüşü yaygınlık kazanmıştır. Bunlar; homoseksüellik, heteroseksüellik ve biseksüelliktir (Bailey, Mustanski ve Chivers, 2002; Bauer, 2008; Saewyc, 2004). Heteroseksüel birey, cinsel arzularını karşı cinsin üyelerine yöneltmektedir. Bireyin cinsel yöneliminin kendisiyle aynı cinsiyette olanlara yönelik olmasına homoseksüellik adı verilir (Strickland, 2001). Aynı zamanda eş cinsellik olarak da bilinmektedir. Her iki cinsiyete karşı da cinsel yönelimin olması ise biseksüellik olarak tanımlamıştır. Nadir görülen bir durum olmasına karşın, bazı doğumlarda çocuklar kız ya da erkek olarak sınıflandırılamamaktadır. Genetik alarak dişi (XX seks kromozomuna sahip) olan çocuk erkek genital organı ile; ya da genetik açıdan erkek (XY seks kromozomuna sahip) olan çocuk kadın ve erkek genital organları ile doğabilmektedir (Danon, 2015). Bu durum ile doğanlara interseks adı verilmiştir. Tüm bu kimlikleri kapsayan LGBTİ kavramı sırası ile lezbiyen, gey, biseksüel, trans birey ve interseksi tanımlamaktadır ve bu topluluğu temsil etmektedir. Bu kısaltma ilk kez, eş cinseller 1900'lü yıllarda hakları için mücadele ederken ortaya atılmıştır (Savcı, 2015). Buna ek olarak, arzu nesnesi kısıtlanamayacak olduğundan daha geniş yönelimler de olabilmektedir. Bu konudaki çalışmalar arttıkça yeni terimler de kullanılmaya başlanmıştır. Örneğin; LGBTİ' ye ek olarak "Q" ile "questioning" yönelimi

hakkında net fikirleri olmayan bireyleri; “A” ile “aseksüel” cinsel anlamda herhangi bir cinsiyete yönelimi bulunmayan cinsel etkinliği düşük veya olmayan bireyleri tanımlamak amaçlanmıştır (Padilla, 2004). Bu kavram bolluğunu hafifletmek amacıyla bu kısaltmanın sonuna “+” ifadesi getirilmiş ve karışıklığın giderilmesi amaçlanmıştır. Güncel kullanıma uygun olarak bu çalışma kapsamında da LGBTİ+ olarak ele alınacaktır. Bu terimlerin tarihinin milattan önceye dayandığı bilinmektedir. M.Ö. 6. yüzyılda Yunanistan’ın adalarından Lesbos Adası’nda yaşayan kadın şair Sappho’nun Afrodit’e aşık olduğu ve lezbiyen teriminin de buradan türediği belirtilmektedir (Güner, Kalkan, Öz, Özsoy ve Söyle, 2011).

Türkiye’de eşcinsellik hareketi 1990’lı yıllarda başlamıştır. LGBTİ bireyleri daha görünür kılmak ve yaşadıkları problemleri göz önüne sermek adına kurulan ilk sivil toplum örgütü LambdaİstanbuI’dur. Günümüz Türkiye’sinde ise yine bu amaçlarla kurulan dernekler mevcuttur (SPoD, Kaos-GL). Bu derneklerin devamlılığı ve LGBTİ bireylerin günümüzde hala hakları için örgütlenmeleri zor da olsa bu bireyler Haziran aynın son haftasında “Onur Yürüyüşleri” gerçekleştirerek daha fazla görünür olmak ve insani haklarına kavuşmak için mücadelelerini ortaya koymaktadır (Karada, 2008).

1.3.2.Cinsel Kimlik ve Cinsel Yönelimle İlgili Yapılan Çalışmalar

Bu konudaki araştırmaların pek çoğu LGBTİ+ bireylere yapılan ayrımcılık ile ilgili olmakla beraber, araştırma sonuçları eş cinsel bireylerin toplumsal yaşam içinde olumsuz tutumlarla karşılaştıklarını ve cinsel yönelime göre yapılan ayrımcılığın toplumda yer ettiğini göstermektedir (Arık, 2017; Bayar, 2016; Karakaş, 2018; Saraç ve Rahim, 2009). Bu konudaki yurtdışı yazına bakıldığında, heteronormatif cinsiyet kalıplara uymayan ergenlerin ayrımcılığa daha fazla maruz kalma riskine sahip oldukları söylenebilmektedir (D'Augelli, Grossman & Starks, 2006; Grossman, D'Augelli, Howell ve Hubbard, 2005).

Yapılan bir araştırma, eş cinsel grubun toplumsal yapı içerisinde en çok stres yaşayan azınlık gruplardan birini temsil ettiğini göstermiştir (Lewis, Griffin, Krowinski, ve Derlega, 2003). Eş cinseller arasındaki stres yaygınlığı, toplumsal yapı içerisinde bu grubun sosyal ve kurumsal destekten (örneğin aile, din, iş hayatı) yoksun bırakılmasının bir sonucu olarak belirtilmektedir (Meyer, 2003; Szymanski ve Chung, 2003). 85’i

lezbiyen, 87'si gey olan 172 eş cinsel ile gerçekleştirilen çalışmanın bulgularına göre, cinsel yönelimini ailesi ile paylaşmayan bireyler aileleri ile daha iyi ilişkilere sahiptir (Waldner ve Magruder, 1999).

Bazı çalışmalar eş cinseller arasında anksiyete, depresyon, madde kullanım bozuklukları, duygudurum bozuklukları, yüksek oranda intihar girişimi gibi stres yaratıcı bozuklukların yaygın gözlemlendiğini göstermiştir (Cochran ve Mays, 2001; Lewis, Derlega, Berndt, Morris MS ve Rose, 2001; Savin-Williams, 2003). Genel anlamda ulusal çalışmalara bakıldığında depresyon düzeyinin cinsel yönelime göre farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır (Alkan, 2014; Karaca, 2018; Yıldız, 2003). Uluslararası çalışmalara bakıldığında ise yine depresyon düzeyi, yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluşun cinsel yönelime göre farklılıklar gösterdiği bulunmuştur (Kralovec, Fartacek, Fartacek ve Plöderl, 2010; Nedley, Ramirez, & Krueger, 2018).

1.4.Romantik İlişki Doyumu

Gelişimsel özelliklerin de getirisiyle birlikte önem kazanan romantik ilişkilerin niteliğini betimleyen kavram "ilişki doyumu" dur. Bireylerin ilişkilerine yönelik kişisel değerlendirmelerini içerir (Öcal Yüceol, 2016). Moss ve Schwebell (1993) romantik ilişkiyi diğer ilişki türlerinden ayıran özelliklerin karşılıklılık, duygusal, bilişsel ve fiziksel yakınlık ve bağlılık olduğunu ileri sürmüştür. Collins (2003) ise romantik ilişkiyi, her iki tarafın da gönüllü ve ortak biçimde kabul ettiği bir ilişki türü olarak tanımlamakta ve beş özelliğine vurgu yapmaktadır. Bunlar katılım, partner seçimi, ilişki içeriği, ilişki kalitesi ve ilişkiye dair bilişsel ve duygusal süreçlerdir. Bu bağlamda romantik ilişki doyumu da kişinin partneriyle romantik ilişkisinde deneyimlediği memnuniyet, mutluluk ve tatmin duygularının öznel bir değerlendirmesi olarak tanımlanmaktadır (Hawkins, 1968). Bu değerlendirmeler bireyin partnerinden beklentileri ile partnerin ilişki içindeki duygu, düşünce ve davranış biçimlerinin etkileşiminden yola çıkılarak yapılmaktadır. Romantik ilişkiden doyum elde edilen ilişkilerde, bireyler ilişkilerini daha uzun vadeli sürdürebilmekte, olumlu kişilerarası ilişkiler kurabilmekte ve çatışmalarına etkili çözümler bularak birbirlerini tatmin edici davranışlar sergileyebilmektedirler (Amato, Booth, Johnson, ve Rogers, 2007).

Romantik ilişkileri değerlendirmek için geliştirilen İlişki Doyumu Ölçeğinde de olduğu gibi, ilişkiden elde edilen memnuniyeti, ilişkinin iki tarafın da ihtiyaçlarını ne derece karşılayabildiğini, ilişkide herhangi bir sorunun olup olmadığını ve ilişkinin başlatılmasından pişmanlık duyulup duyulmadığını içeren bir değerlendirme ile ilişki hakkında birtakım sonuçlara ulaşılabildiği anlaşılmaktadır (Satıcı ve Deniz, 2018). Buna bağlı olarak çıkan sonuçlar bize ilişkinin niteliği hakkında bilgi vermekle birlikte, ilişkilerde pozitif özelliklerin negatif özelliklerden daha belirgin olduğuna ilişkin çıkan sonuçlarda tam olarak ilişki doyumundan söz edilebilmesine imkân tanımaktadır (Bradbury, Fincham ve Beach, 2000).

Romantik ilişkiyi daha iyi analiz etme açısından, ilişkiyi etkileyebileceği düşünülen faktörle birlikte geniş bir inceleme yapılmıştır. Romantik ilişkiler; evlilik, birlikte yaşama, uzun süreli birliktelikler, flört etme gibi kişiler arası ilişkileri içeren ve ilişki hakkında bilgi veren geniş bir yapıya sahiptir (Hendrick ve Hendrick, 2006). Yapılan çalışmalarda ilişki durumunun, ilişki doyumunu anlamlı bir şekilde etkilediği ortaya konulmuştur (Buğa, 2009; Büyükşahin, 2006; Saraç, 2013). Üniversite öğrencileriyle yapılan bir araştırma, ilişki durumunun ilişki doyumunu yordadığını, flört evresinde olan çiftlerin ilişki doyumunun diğerlerine göre daha yüksek olduğunu saptamıştır (Saraç, 2013). Bu çalışmada da bireylerin ilişkileri ve ilişkilerinden aldıkları doyum incelenirken bu hususa değinilmesi gerekli görülmüştür. Bu yüzden ilişki durumu katılımcılardan istenen bilgiler arasında olup, bir değişken olarak incelenmektedir. Üniversite öğrencileriyle yapılan diğer bir araştırmada, yaş ve ilişki süresinin de ilişki doyumunu anlamlı olarak yordadığı sonucuna ulaşılmıştır (Budak, 2011). İlişki doyumu üzerine yapılan çalışmaların önemli bir kısmının evlilik doyumu üzerine olduğu söylenebilir (Gökmen, 2001; Günay, 2000; Hatipoğlu, 1993). Aynı zamanda yine alanyazın ışığında, eş cinsel ilişkilerde yapılan çalışmaların araştırmacının bilgisi dahilinde nitekim daha az olduğu söylenebilir. Evlilik doyumu, ilişki süresi ve yaş pek çok araştırmada dikkat edilen faktörler olmasına karşın, ilişki türünün (heteroseksüel ilişki/ homoseksüel ilişki) alanyazında pek fazla yer verilen bir değişken olmadığı ve ilişki doyumunu farklılaştırabileceği düşünüldüğü için bu çalışmada katılımcılardan bilgisi istenen bir diğer değişken olmuştur.

Steinberg'in Üçgen Aşk Kuramına (1986) göre, romantik ilişki tutku, bağlılık ve yakınlık ile ifade edilen üç bileşenden oluşmaktadır. Bu faktörlerin ilişki doyumunu yordadığını gösteren araştırmalar alanyazında yer almaktadır. Romantik ilişkiyi yakından ilgilendiren aşk kavramı Lee tarafında da farklı biçimde yorumlanmış ve açıklanmıştır. John Alan Lee'nin Aşk Biçemleri Kuramı (1974), bu konudaki çalışmalar arasında ön plana çıkmaktadır. Bu kurama göre doğadaki üç temel renk gibi ilişkiyi tanımlayan üç temel aşk biçemi vardır (Lee, 1973). Bunlar; tutkulu aşk, oyun gibi aşk ve arkadaşça aşk biçemleridir. Tutkulu aşk içinde daha çok fiziksel ve cinsel çekimi barındırırken aynı zamanda güvenli bağlanma ve ilişkide tutarlılık da bu aşk biçeminin özelliklerindendir. Oyun gibi aşk biçeminde yakınlık ve bağlanmanın aksine temelini eğlencenin oluşturduğu ve yoğun biçimde cinsel haz odaklı ilişkileri kapsamaktadır. Heyecan arayışının baskın olduğu haliyle bu aşk biçeminde ilişkiler genellikle kısa sürmektedir. Son olarak arkadaşça aşk ise daha çok birlikte geçirilen zamana bağlı olarak gelişmekte, benzerlik ve ortak paylaşımların ön planda olduğu bir aşk biçemini yansıtmaktadır (Türk ve Demirli Yıldız, 2017).

1.4.1.İlişki Doyumu ile İlgili Yapılan Çalışmalar

İlişki doyumu için de kadın-erkek arasındaki farklılıklar araştırılmaya değer görülmüştür. Kadınlarda ilişki doyumunun daha düşük olduğu pek çok çalışma varken (Jackson, Miller, Oka ve Henry, 2014; Sarı, 2008); kadın-erkek arasında anlamlı bir farkın bulunamadığı çalışmalar da alanyazında yer almaktadır (Beştav, 2007; Budak, 2011).

Yakın ilişkiler içinde olmak kişinin gelişim görevlerini başarılı biçimde tamamlaması için gerekli görülmüştür. Aynı zamanda bağlanma teorisinde de bireylerin kendileri için özel insanlarla kurdukları yakın ve güçlü duygusal bağlara dikkat çekilmektedir (Berk, 2013; Santrock, 2012; Trawick Smith, 2014).

Yüksek düzeyde mutlu olan insanların hem daha sosyal hem daha güçlü romantik ilişkilere sahip oldukları belirtilmektedir (Diener ve Seligman, 2002). Bunu destekleyen bir diğer çalışmada ise ilişki doyumu yaşamayan çiftlerin majör depresyon, alkol bağımlılığı, panik bozukluk, sosyal fobi, yaygın kaygı bozukluğu gibi patolojilere sahip oldukları bulunmuştur (Wishman ve Bruce, 1999).

Ayrıca romantik ilişkinin süresini uzatmak için ilişki doyumuna ihtiyaç olduğu ortaya konmuş (Knee, 1998); buna ek olarak kaliteli bir ilişki yaşamak için (Fincham ve Beach, 2006), psikolojik sağlığı korumak için (Scheppingen vd., 2018) de ilişki doyumu ihtiyacı vardır.

İlişki doyumunu etkileyen faktörlerin ise birlikte geçirilen süre, paylaşılan etkinlik miktarı ve güven ile bağlantılı olduğu söylenmektedir (Jacobson vd., 1984). Yapılan bir çalışmada sevgi ifadeleri kullanmanın da ilişki doyumunu güçlendirdiği gösterilmiştir (Huston ve Chorost, 1994). Aşk ile ilgili yapılmış çalışmalar da aşkın olumlu duygulanım ve iyi oluş ile ilişkisi olduğu (Diener ve Lucas, 2000), yaşamdan alınan doyumu artırdığı (Masuda, 2003) ve yalnızlığı azalttığı (Gökçe Türk ve Demirli Yıldız, 2017) yönündedir.

İlişki doyumu ile anne-baba çatışması algısı arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırma, ilişki doyumunun tam aracılık etkisine sahip olduğunu saptanmıştır. Anne-baba çatışmasının genç yetişkinlik dönemindeki bireylerin romantik ilişki doyumlarını hem doğrudan ve hem de bazı aracı değişkenler üzerinden dolaylı şekilde etkileyebilecek bir faktör olduğunu vurgulamışlardır (Altınok ve Hamamcı, 2018).

1.5.Toplumsal Cinsiyet

Bireyleri biyolojik olarak birbirinden ayıran faktörlerden biri dişil veya er oluşlarıdır. Doğuştan kazandığımız bu biyolojik etmen, bireyler arasında önemli bir ayrımı oluşturmaktadır. Günlük dilde kadın ve erkek olarak adlandırdığımız dişi veya er oluşumuzun getirdiği biyolojik ve fiziksel özelliklerimiz cinsiyeti tanımlamaktadır (Aksoy, Kalburan , Koçoğlu ve Haşıloğlu, 2017). Cinsiyet, sosyal ilişkilerdeki gruplaşmada temel alınan bir kavramdır ve aynı zamanda iç grup yanlılığını desteklemektedir (Dökmen, 2000).

1.5.1.Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Ayrımı

Cinsiyetin iki ayağından söz edilebilir. Bunlardan biri biyolojik cinsiyet, diğeri ise toplumsal cinsiyettir. Cinsiyet(sex) kadın ve erkek arasındaki hem anatomik hem de üremeyi baz alan farklılıklar için yapılan ayrımı betimlerken, toplumsal cinsiyet(gender) ise dış görünüş gibi fiziki özellikler ve birtakım davranışlara bağlı olarak yapılan ayrımı

betimlemektedir (Archer ve Llyod, 1982). Cinsiyet için belirleyici faktör doğa iken, toplumsal cinsiyet için kültür belirleyici unsurdur (Çuhadaroğlu ve Akfırat, 2017). Cinsiyet ve cinsellik için fizyolojik ve biyolojik bir temel olmakla birlikte toplumun bunları isimlendirme, tanımlama, teşvik etme, bastırma ve biçimleme süreci tamamen kültürün etkisindedir (Brym, 1998). İlk kez 1965 yılında John Money tarafından ortaya atılan ve Robert Stoller tarafından 1968 yılında kavramlaştırılan (Harrison, 2006) toplumsal cinsiyet (gender); kültürün dişi ya da er olmaya yüklediği anlamları ve toplumun buna dair beklentilerini ifade etmektedir (Connell, 1998; Stoller, 1994).

Günümüzde kadınlar ve erkekler arasındaki farklılıkların biyolojik etkenlerden daha çok sosyal etkenlere bağlı olduğu üzerinde görüş birliği olmasıyla birlikte araştırmacılar toplumsal cinsiyet kavramı üzerinde çalışmaya başlamıştır. Bu konuda geniş bir alanyazın bulunmaktadır. Toplumsal cinsiyet, kimliğin önemli bileşenlerinden biri olmakla birlikte doğumdan itibaren bireyi "cinsiyete uygun" biçimlerde davranması yönünde toplumsallaştıran bir süreci kapsar (Steinberg, 2007). Toplumsal cinsiyet içinde bulunulan kültürün, kadın veya erkeğe dayattığı, öğrenilmiş ve sürdürülmesi beklenilen davranış, duygu ve düşünceler birliğini temsil eder. Kadın ya da erkek olmaya toplumun yüklediği anlamlar toplumsal cinsiyet olarak; toplumun kadın ve erkekten cinsiyetleriyle ilişkili beklentileri ise toplumsal cinsiyet rolleri olarak ele alınmaktadır (Dökmen, 2017). Kadınlar ve erkekler için toplumun beklentileri birbirinden farklılaşmaktadır. West ve Zimmerman (1987) toplumsal cinsiyeti; psikolojik, kültürel ve toplumsal yapılar tarafından oluşturulmuş bir mevki olarak tanımlamıştır. Bu denli toplum ve kültür etkisinde kalan toplumsal cinsiyet kavramı, içinde yaşanılan kültürün getirisi olarak kabul edilmektedir. Butler (2016) de toplumsal cinsiyeti inşa eden kültürün önemini belirtmek amacıyla, eskiden hâkim olan "biyoloji kaderdir" anlayışının "kültür kaderdir" anlayışına dönüştüğünü savunmaktadır.

1.5.2.Cinsiyet Rolü

Alanyazında toplumsal cinsiyet ile ilgili bulunanlara binaen bu bölümde kültürün kadın ve erkek için belirlediği roller tanıtılmak istenmiştir. Toplumsal cinsiyetin kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılıklarla ilişkisi bulunmadığı, aslında cinsiyet rolü kalıp yargılarının nesilden nesile aktarılarak toplumsallaşma ve sosyalleşme aracılığıyla ortaya çıktığı belirtilmiştir (Oakley, 1985). Bireyin kendi kimliğini kadın veya erkek olarak

algılayıp, hangi cinsiyetten ise o cinsiyetin gerektirdiği davranışı göstermesi anlamına gelen cinsiyet rolü, bireyin içinde yaşadığı toplum kuralları ile uygun olarak bireye öğretilmekte ve bireyin bu cinsiyet rolü kalıpları içinde davranması beklenmektedir (Özbay, Terzi, Erkan ve Cihangir Çankaya, 2011). Kısaca toplumsal cinsiyet rolleri, kültürün kadından ve erkekten beklentilerini ifade eder ve bu yüzden farklı kültürlerde değişim gösterebilmektedir.

1.5.3.Cinsiyet Rollerinin Kazanımı

Sosyalleşme sürecinin etkide bulunduğu kadın ve erkek çerçevelerinin, bireyde nasıl şekillendiği de merak konusudur. Bu konuyla ilgili olarak açıklamalarda bulunan pek çok araştırmacı kendi görüşlerini ortaya koymuşlardır. Çocukluk, toplumsal cinsiyetin kazanımı sürecinde oldukça önemli bir dönemdir. Çocukların daha emekleme döneminden itibaren, özellikle kendi toplumsal cinsiyetlerine ilişkin kalıp yargıları farkına vardıkları ve bunları benlikleri ile içselleştirdiği söylenebilir (Quatman ve Watson, 2001). Tam olmasa da yaklaşık iki yaş çocuklarının toplumsal cinsiyetin ne olduğuna ilişkin bir anlayışları bulunmaktadır (Vatandaş, 2007). Ebeveynlerin, bakıcının ve çevrenin çocuğa yönelik davranışları, çocuk için onaylanan veya onaylanmayan davranışların ayrımını yapmasına yardımcı olur. Bu gibi çocuktan beklenen ve arzulanan davranışlar, toplumsal cinsiyetin kazanılmasının ilk basamağını oluşturmaktadır (Vatandaş, 2007). Böylelikle çocuklar, toplumun cinsiyetlerinden beklediği roller dahilinde kadın ya da erkek olmayı öğrenerek büyürler (Terzioğlu ve Taşkın, 2008). Ergenlik döneminde ise, toplumun cinsiyete uygun davranışlar sergilenmesi konusunda baskısı, özellikle de kız ergenler için artmaktadır (Hill ve Lynch, 1983).

Cinsiyet rollerinin kazanımı üç aşamadan oluşmaktadır. Çocuklukta özdeşleşme ve sosyalleşme sırasında cinsiyet rollerinin kazanılma süreci başlamaktadır. İlk adım cinsiyet kimliğinin fark edilmesidir ve bu süreçte çocuk kendi cinsiyetinin farkına varır. Devam eden süreçte çocuk cinsiyetin sürekliliğini algılayabilir ve ileride kız ise anne olabileceğini erkek ise baba olabileceğini, bunun devamlı ve süregelen bir kavram olduğunu bilir. Üçüncü ve son aşamada cinsiyetin tutarlılığını kavrar, zaman içerisinde koşullara veya zamana bağlı olarak cinsiyetinin değişmeyeceğini öğrenir (Aydın, 2004).

1.5.4.Bem Cinsiyet Şeması Kuramı

Toplumsal cinsiyet rolleri ve bu rollerin kazanılmasına ilişkin kuramcıların başında Sandra Bem gelmektedir. Sandra Bem uzun yıllar toplumsal cinsiyetle ilgili çalışmalar yapmış ve toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili bilinen en önemli kuramlardan biri olan Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramını da ortaya koymuştur. Bem'in kuramına göre birey kültürün kadınlık ve erkeklik tanımlamalarına göre kendini kurgulamaya hazırdır (Dökmen, 2017). Çocuk kendi cinsiyet şeması ve karşı cinse dair cinsiyet şemasına uygun bir şekilde, cinsiyetle ilgili öğrendiklerini kodlar ve örgütler. Bem (1993) her kültür ve toplumda kadın ve erkeğe özgü kişilik özelliklerinin belirlendiğini vurgulamıştır ve toplumun kadın ve erkekten beklediği bu kişilik özelliklerine göre bilişsel şemalar geliştirdiğini dile getirmiştir.

Bem (1974) yaptığı çalışmalar sonucu iki cinsin kişilik özelliklerinin kadınsı ve erkeksi olmak üzere iki boyuta indirgenmesini ve sadece bu iki boyutta ele alınması düşüncesini eleştirmiştir. 1970'li yıllara kadar erkek ve kadın cinsiyet rolleri tek bir boyut olarak düşünülmüş, bu rollerin iki uç noktayı temsil ettiği kabul edilmiştir. Fakat 1970'li yıllarda Bem'in öncülük ettiği araştırmalarda, kadınlara ve erkeklere atfedilen cinsiyet rollerinin ve özelliklerinin birbirinden bağımsız boyutları temsil ileri sürülmüş, bireylerin karşı cinsiyete ait özellikleri de taşıyabilecekleri vurgulanmıştır (Şirvanlı Özen, 1992). Sandra Bem de yaptığı araştırmalar sonucunda, bireylerin aynı zamanda hem kadınsı hem erkeksi özellikleri bir arada taşıyabileceğini belirterek androjen terimini ortaya atmıştır. Bu terim bireylerin iki cinsin de olumlu özelliklerini kendinde barındırabildiklerini, daha esnek davranabildiklerini ve değişik ortamlarda daha uyumlu cinsiyet rolü davranışlarını sergileyebildiklerini de belirtmektedir (Çelikkaleli ve Avcı, 2016). Bu kapsamda geliştirdiği envanter ile dört boyutlu cinsiyet rolünü öne sürmüştür. Bu ölçeğe göre; kadınsı özellikleri erkeksi özelliklerden daha yüksek olan bireyler kadınsı, erkeksi özellikleri kadınsı özelliklere göre daha yüksek olan bireyler erkeksi, kadınsı ve erkeksi özellikleri birlikte gösteren bireyler androjen ve her iki boyutta da düşük düzeyde olan bireyler de ayrışmamış bireyler olarak adlandırılmaktadır (Bem, 1974). Bu çalışmada da iki uçlu bir değerlendirmeden ziyade bireyleri daha geniş bir değerlendirme sürecine tabi tutmak istenilmiş, bu yüzden cinsiyet ile sınırlı kalınmayıp toplumsal cinsiyet ile açıklamalar getirmek amaçlanmıştır.

1.5.5.Feminenlik ve Maskulenlik

Genellikle erkeklerin maskulen, kadınların feminen cinsiyet rolünü benimsemeleri beklenmektedir (Helgeson, 2012). Psikolojide maskulenlik ve feminenlik olarak adlandırılan erkeklik ve kadınlık, cinsiyet rolünün ana kavramlarıdır. Erkeklerden ve kadınlardan beklenen nitelik ve davranışların bireydeki tutarlılığıyla açıklanmaktadır (Shechner, 2010). Geleneksel olarak erkeksilik bağımsızlık, girişkenlik, yeterlilik, rekabetçilik ve üstünlük gibi özellikleri tanımlamaktayken, kadınsılık ise daha çok yardımseverlik, merhamet, bakım verme ve sıcaklık gibi kişilik özellikleriyle özdeşleştirilmektedir (Çınar, 2008). Bu ayrımı sosyalleşme sürecinde farkına varan bireyler kendilerini buna göre düzenledikleri gibi diğer kadın ve erkekleri de bu çerçeveler ve temel bakış açısı içinde sınıflandırmaktadır (Damarlı, 2006).

1.5.6.Toplumsal Cinsiyet ile İlgili Kavramlar

Bu bilgilere ek olarak, cinsiyete uygun davranışlarla ilgili de bazı tanımlamalar bulunmaktadır. Biyolojik cinsiyeti ile uyumlu özellikleri benimseyen bireyler cinsiyet tipli, biyolojik cinsiyetinden farklı özellikleri benimseyen bireyler ise cinsiyet tipli olmayanlar olarak adlandırılmaktadır (Bem, 1981). Kısaca kadın cinsiyetli bireyin feminen olması gerekmediği gibi, erkek demek de maskulen demek değildir. Dökmen (1991), üniversite öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmada kadın ve erkeklerin Bem Cinsiyet Rolleri Envanteri ile ölçtüğü maskulenlik ve feminenlik skorlarını incelemiş, kadınların zamanla daha çok maskuleniteyi benimsediklerini tespit etmiştir. Böylelikle çıkan sonuçlar Twenge'nin (1997) yaptığı meta analiz çalışmasıyla da feminen ve maskulenlik özelliklerindeki zaman içinde gözlenen bu değişim ile örtüşmüştür. Artık feminen erkekleri de maskulen kadınları da toplum içinde daha çok görebilmekteyiz. Erkeklere atfedilen cesur, dik başlı, kazanma odaklı, sert gibi bazı sıfatlar şimdilerde erkeksi kadınlar için; kadınlara atfedilen alıngan, korkak, sorumluluk almaktan korkan gibi sıfatlar ise kadınsı erkekler için de kullanılabilmektedir. Bu da erkeksi ve kadınsı olarak iki ana ayrımı bize sunan kültürün eskiye oranla değişim gösterdiğini ve iki uç arasındaki keskin sınırların ortadan kalktığını göstermektedir.

Cinsiyetle ilgili araştırmalar artış gösterdikçe bu konuyla ilgili yeterli açıklamalar yapabilmek adına ortaya atılan kavramlar kimi zaman kavram karmaşasına yol

açabilmektedir. Bu karmaşanın ortadan kalkması adına cinsiyetle ilgili bazı kavramların tanımlamalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Karışıklığa sebep olan kavramlardan cinsiyet kimliği ve cinsel kimlik birbirinden ayrı şeyleri ifade etmektedir. Cinsiyet kimliği, bireyin kendini maskulen ve feminen kişilik özelliklerine göre erkek veya kadın olarak tanımlaması iken aynı zamanda psikolojik cinsiyet olarak da bazı araştırmalarda karşımıza çıkabilmektedir (Bem, 1981). İngilizce karşılığı "gender identity" olan cinsel kimlik ise, erkek veya kadın cinsiyetiyle özdeşleşme duygusunu tanımlamaktadır. Bu duygu bireyin biyolojik cinsiyetinden bağımsız da gelişebilmekle birlikte, dış görünüş ve davranış özellikleri gibi farklı şekillerde de dışa yansıtılmaktadır (Eser, 2008). Cinsel kimlik aynı zamanda bireyin kendini ait hissettiği ve kendini ifade ederken kullandığı cinsiyet olarak da tanımlanabilir. Başta açıklamaları verilen toplumsal cinsiyet ve biyolojik cinsiyet de birbirinden ayrı değerlendirilmesi gereken diğer kavramlardır.

1.5.7.Toplumsal Cinsiyet ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Toplumsal cinsiyet ile ilgili yapılan araştırmaların da önemli bir ayağı olan cinsiyet değişkeni, Türkiye'de üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada, erkek üniversite öğrencileri ile kadın üniversite öğrencileri arasında anlamlı bir farkın sebebi olmuştur. Bu çalışmada erkek üniversite öğrencilerinin, kadın öğrencilere göre daha geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine sahip olduğu ortaya konulmuştur (Altuntaş ve Altınova, 2015). Yine erkek öğrencilerin daha geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine sahip olduğunu gösteren bir çalışmada Öngen ve Aytaç (2013), kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerine sahip olduklarını göstermiştir. Bu sonuçlara paralel olarak üniversite öğrencileriyle yapılan cinsiyetçilik konulu araştırmalar da erkek öğrencilerin kadın öğrencilerden daha fazla düşmanca cinsiyetçilik, kadın öğrencilerin ise daha çok korumacı cinsiyetçilik eğiliminde olduklarını ortaya koymuştur (Alptekin, 2014; Ayan, 2014).

Aile içi etkileşim ve buna ilişkin algılar, kimliğin en önemli belirleyicilerinden biri olan toplumsal cinsiyet rolünün kazanılması açısından temel teşkil etmektedir (Çınar, 2008). Alanyazında anne ve babanın eğitim durumlarının toplumsal cinsiyet rolü tutumlarının yordayıcısı olduğunu gösteren çalışmalara rastlanmıştır. Toplumsal cinsiyetin kazanılmasında önemli bir rolü oynayan anne ve babanın eğitim durumu

yükseldikçe, bireylerin daha çok eşitlikçi tutumları sergilediği gösterilmiştir (Öcal Yüceol, 2016).

Ergenliğin de bitişiyle bireyde güçlenen benlik ve kimlik olgusu da toplumsal cinsiyetle ilişkilendirilmektedir. Benlik algısı toplumun belirli cinsiyetten beklediği toplumsal rollere göre değişmekte, toplumsal cinsiyete özgü kalıp yargılar bireylerin farklı ilişki alanlarında duyarlık geliştirmelerine, dolayısıyla yaşadıkları sorunların da farklılaşmasına yol açmaktadır (Aktaş ve Berkem Güvenç, 2006).

Bunun yanı sıra literatürde toplumsal cinsiyet rollerinin evlilik doyumu (Hill R. H., 1991), ilişki doyumu ve bağlanma biçimleri (Celenk, Van de Vijver ve Goodwin, 2011), yardım arama tutumları (Özbay vd., 2011) ve depresyon (Bromberger ve Matthews, 1996) ile anlamlı ilişkileri bulunmuştur.

1.6.Özgünlük

Psikolojide yazınında önem gösterilen kendilik diğer bir deyişle benlik, yıllardır sıkça araştırılan bir konu olmuştur. Alanyazın zenginleştikçe bu kişilik yapıtaşını daha iyi temsil ettiği düşünülen özgünlük kavramı ortaya atılmış ve yakın zamanlarda üzerinde çalışılan önemli bir değişken olarak alanyazında yerini almıştır. Bazı kaynaklarda "otantiklik" olarak da çevirisine rastlayabileceğimiz bu kavram, yabancı kaynaklarda "authenticity" olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.6.1.Özgünlüğün Felsefi ve Psikolojik Temelleri

Somut anlamda ilk kez Heidegger (1962) tarafından dile getirilen otantiklik kavramı 19. yüzyılda ortaya atılsa da asıl kökeninin Antik Yunan tarihine kadar dayandığı bilinmektedir (Akt. Kernis ve Goldman, 2006). Yunan felsefesinde ve ilk çağ düşünürlerinin kendi felsefeleri içerisinde özgün olmayı çokça vurguladıkları görülmektedir (Büyüköztürk, Özbay ve Aydoğan, 2017). O zamanlardan bu zamanlara otantiklik, bireyin toplum beklentilerinden kendi çabasıyla ayrışıp kendi varoluş amacına uygun yaşamını sürdürmesi olarak ele alınmıştır (Burks ve Robbins, 2011).

Daha çok hümanistik ekollerin öncülerinin tartıştığı özgünlük, Rogers (1959; 1961) tarafından tam işlevsel olmanın bir boyutu olarak ele alınarak açıklanırken, Maslow (1968; 1970) tarafından ise kendini gerçekleştirme niteliği içerisinde açıklanmıştır.

Psikoanalitik yaklaşım açısından ise özgünlük, tutarlılık, hayatiyet (zindelik), derinlik ve olgunluk gibi kavramlarla birlikte ele alınmıştır (Martens, 2005). Birçok bakış açısında, özgünlük; varlığın en temel yönünü sembolize eden bir kavram olarak görülmektedir (Rogers, 1961; Winnicott, 1965; Yalom, 1980). Bu haliyle kişiliğin önemli bir ayağı olduğu söylenebilir. Harter (2002) özgünlüğü bireyin tüm arzu, duygu ve değerleri ile tutarlı bir şekilde kendini ortaya koyması olarak tanımlamıştır. Özgünlüğün bir ayağının "kişinin kendini bilmesi", diğer ayağının ise "gerçek benliğine uygun davranması" olarak açıklanabileceğini belirtmektedir. Sartre (2005), özgünlüğü kişinin davranışlarının sorumluluğunu alması ile ve yaptığı seçimlerle ilişkilendirerek açıklamıştır.

Benlik ve benliğin gelişimi, özgünlüğü açıklamak adına önem arz eden bir konu olmuştur. Bu konuda açıklamaları olan Winnicott (1960), çalışmasında gerçek benlik ve sahte benlik konusunu tartışmış, özgünlük kavramını ön plana atmıştır. Gerçek benliğin erken çocukluk döneminde kalp atışı, nefes alma gibi beden fonksiyonlarının fark edilmesiyle gelişmeye başladığını öne sürmüştür. İlk olarak bedensel duyumları aracılığıyla gerçek benliğiyle ilişki kuran bebek, başlangıçta zamanda ve mekânda bütünleşmemiş, dağınık deneyimler yaşamaktadır. Özne oluşumundaki ilk basamak olan ayna evresi (6–8 ay) ile, bebek fizyolojik yaşantıları ile psikolojik yaşantılarını birleştirerek psikomotor eşgüdüm düzeyine ulaşır ve kendini ayrı bir varlık "ben" olarak kavramaya başlar (Winnicott, 1971). Tüm güçlülük duygusu güvenli bir şekilde bebeğe yerleştikten sonra annenin, dereceli olarak yanılsamayı kırması gerekmektedir. Çocuğun gelişimine paralel olarak onun ihtiyaçlarına dereceli bir şekilde duyarsızlaşıldığında, çocuğun gerçeklik duygusunu gelişir. Böylece, ihtiyaçları ve kendisinin dışında bir dünyanın var olduğunu anlar. Bu aynı zamanda anneden ayrılma diğer bir deyişle bireyleşme anlamına gelir ve böylece "gerçek benlik" oluşmaya başlar (Winnicott, 1965). Ancak annenin bu yanılsamayı erken ve sert bir şekilde kırması psikopatolojiye yol açabilmektedir. Bu durumdaki çocuğun giderek "sahte benlik" geliştirmesi ve kendi ihtiyaç, ve taleplerinden vazgeçerek, annenin ve başkalarının taleplerine göre davranması beklenmektedir (Winnicott, 1960).

Winnicott' un (1960) yansıra Horney (1950) de, özgünlük kavramını kendine yabancılaşma kavramıyla ilişkilendirerek konuyla ilgili açıklamalar getirmiştir. Dışsal etkilerin özellikle çocukluk dönemindeki önemini vurgulamış, kendine yabancılaşmayı psikopatolojinin nedeni olarak görmüştür. Horney' göre (1950) özgünlük, bireyin ben ve

diğerleri ayrımını yapabilmesi yapabilmesidir. Özgünlüğü "gerçek benlik" kavramıyla ifade eden Horney, gerçek benliği ise, duyguların kendiliğinden oluşu ile tanımlar; istek ve karar verme yetisi, insanın genişlemek, büyümek ve kendi kendini tamamlamak isteyen parçası olarak ifade eder. Gerçek benliğini oturtan bir birey kendi kararlarını verebilmekte ve verdiği kararların sorumluluğunu üstlenebilmektedir.

1.6.2.Özgünlük Modelleri

Deci ve Ryan'ın (2000) ortaya koyduğu Öz Belirleme Kuramına göre özgünlük, kişinin gerçek benliğini ya da öz benliğini yansıtmasından ibarettir. Sağlıklı kişilik gelişimi için bireylerin özerklik, yetkinlik ve ilişkili olma ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir. Böylelikle bireyin amaçlarına ulaşması, tam olarak fonksiyonda bulunması ve iyi oluş düzeylerinin artması da kolaylaşacaktır (Deci & Ryan, 2000). Bu konuda yapılan pek çok çalışma iyilik halinin artmasında ve psikolojik belirtilerin azalmasında özgünlük (authenticity) ve özerklik (autonomy) gibi kavramların önemini gösterebilmiştir (Wood ve Joseph, 2010; Wood, Linley, Maltby, Baliousis ve Joseph, 2008). Bireyin hem hazzı merkeze alan öznel iyi oluşu, hem de anlamlı yaşamı merkeze alan psikolojik iyi oluşu ile özgünlüğün olumlu ve anlamlı yönde ilişkili olduğunu ortaya koyan uluslararası ve ulusal birçok araştırmaya alanyazında rastlanabilmektedir (Curun & Beydoğan Tangör, 2016; Wood vd., 2008).

Özgünlük adına alanyazında yer alan çalışmacıların başında gelen Kernis ve Goldman (2006)' a göre özgünlük, bireyin dış etkilerden engellenmeden yaşamını gerçek benliğine göre sürdürebilmesi olarak tanımlanır. Üzerinde çalıştıkları Çok Ögeli Özgünlük Modeli 'ne göre, özgünlüğün birbirleriyle ilişkili dört ögesi bulunmaktadır. Bunlar; Farkındalık, yansızlık, özgün davranış, ve ilişkisel özgünlüktür (Kernis ve Goldman, 2006). Farkındalık, bireysel özellikler hakkında bilgi sahibi olma ve amaçlar, duygular ve inançlar hakkındaki kavrayışın artmasına yönelik istekle ilgilidir. Yansızlık, bireyin kendisi ile ilgili bilgileri objektif bir değerlendirmeye alma yetisine bağlı gelişmektedir. Bireyin kendisi hakkındaki bilgiler hem olumlu hem de olumsuz yönleri kapsayabildiği gibi; bu bilgileri inkâr etmeden, çarpıtmadan veya abartmadan yapmış olduğu değerlendirmeler yansız olacaktır. Özgün davranış ile anlatılmak istenen, bireyin değerleri, gereksinimleri ve kendi kararları doğrultusunda davranması iken; ilişkisel

özgünlük ise, kişinin ilişkilerinde sahtelikten uzak, gerçek benliğine uygun, açık ve içten olmasıyla ilgilidir (Kernis ve Goldman, 2006).

Bu çalışmada da ölçülecek olan bireylerin özgünlüğü Wood ve arkadaşlarının (2008) konuya getirdiği açıklamalar ve Birey Merkezli Özgünlük Modeli üzerinden ele alınacaktır. Güncel açıklamalar içeren bu modelde, birey merkezli bir yaklaşım benimsemiş ve bu yapının üç temel boyutundan söz etmiştir. Birinci boyut olan "kendine yabancılaşma", bireyin kendi duyguları, düşünceleri, inançları ve deneyimlerinin farkında olmamasıdır. Kendini tanımama, benliğine yabancılaşma veya gerçek benliğiyle temas kuramama gibi özellikleri de içinde barındırmaktadır. Kendine yabancılaşma düzeyi arttıkça, psikopatolojik düzey de artmaktadır (Wood vd., 2008). Bu modele göre özgünlüğün ikinci boyutu bireyin bilinçli olarak algıladığı deneyimleri ile davranışları arasındaki uyumu niteleyen "özgün yaşam"dır. Bilinçli farkındalıkla birlikte tutarlı davranış ve duygulanmaları ifade etmektedir. Özgün yaşam ayrıca bireyin kendine karşı dürüst olmasını ve değer ve inançlarına uygun bir yaşam sürmesini gerekli kılmaktadır. Özgünlüğün üçüncü boyutu bireyin, diğerlerinin üzerindeki etkisini yadsımaması ve onların beklentilerine uygun biçimde davranması gerektiğini "kabul etme"sidir. İnsanoğlu sosyal bir varlıktır ve sosyal çevresi bazı durumlarda onun kendine yabancılaşmasını ve özgün bir yaşam sürmesini etkilemektedir (Wood vd., 2008).

1.6.3.Özgünlük ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Pozitif psikolojinin önem verdiği ve sıklıkla araştırılmaya başlanan özgünlük kavramı, daha çok iyilik hali ve doyum ile değerlendirilmiş olsa da diğer değişkenlerle olan ilişkisini inceleyen araştırmalar da mevcuttur. Alanyazına bakıldığında, kendilerine ait olumlu değerlendirmeleri olan bireylerin sonuç itibari ile yüksek benlik saygısı olan kişilerin, otantiklik eğilimlerinin diğerlerine oranla daha yüksek olduğunu gösteren birçok çalışma yer almaktadır. Belirtilen bu ilişkinin döngüsel olduğu, otantiklik eğilimi fazla olan bireylerin de aynı şekilde, kendileriyle alakalı olumlu yorumlamalarda bulunduğu ifade edilmektedir (Boyraz, Waits ve Felix 2014; Lenton ve Slabu, 2015; Wenzel ve Lucas-Thompson, 2012).

Özgünlükle bağdaştırılan bir diğer kavram yaşam doyumudur. Özgünlük ile yaşamın anlamı arasında pozitif bir ilişkiden bahsedilebilmektedir (Schlegel, Hicks,

Arndt ve King, 2009). Aynı zamanda, özgünlüğün yaşam memnuniyeti ve stressizliğini arttırdığına ilişkin çalışmalar da alanyazında mevcuttur (Boyraz vd., 2014). Psikolojik dayanıklılığın açıklanmasında da rol oynayan özgünlük; bireysel bütünlüğü koruyup bireyi patolojiden uzak tutan etkili bir faktör olarak gösterilmiştir (Haase, 2004). Bunun yanı sıra bağlanma stilleri ile birlikte de değerlendirilmiş ve güvenli bağlanma ile özgünlük arasında olumlu yönde ilişkili saptanmıştır (Gillath, Sesko, Shaver ve Chun, 2010). Cinsiyet, güç gibi faktörler otantikliğin şekillenme sürecinde önemli bir yere sahiptir (Deci ve Ryan, 2000). Kişilik özellikleri açısından incelendiğinde ise otantik bireyler, dışadönüklük, duygusal kararlılık, uyumluluk ve farkındalık ile tutarlı olarak ilişkili bulunmuştur (Fleeson ve Wilt, 2010). Otantik bireylerin zamanı sınırlı algılamadıkları için yaşama karşı daha umutlu (Davis ve Joshua, 2013), erdemli ve anlamlı yaşam sürmeye odaklı, değerlerine bağlı (Smallenbroek, Zelenski ve Whelan, 2017) ve kendini engelleme algıları az (Sarıçalı, 2014) bireyler olduklarını gösteren çalışmalar bulunmaktadır.

Özgünlüğün kültürel anlamda bireyciliği benimseyen toplumlarda yaygın olabileceği beklenmektedir (Kernis ve Goldman, 2006). Ancak son yıllarda yapılan çalışmalar toplulukçu kültürel yapı eğilimi gösteren Türk kültüründe de özgünlükten bahsedilebileceğini göstermektedir (İlhan & Özdemir, 2013; İmamoğlu, Günaydın ve Selçuk, 2011). Gelişimsel dönemler açısından bakıldığında, Neff ve Suizzo (2006), Erikson'un (1968) kimlik başarısı döneminde, özgünlüğe ilişkin kaygıların daha yoğun görülebileceğine dikkat çekmektedir (Curun ve Tangör Beydoğan, 2016).

1.7.Araştırmanın Değişkenleri Arasındaki İlişkileri Açıklayan Çalışmalar

1.7.1.Toplumsal Cinsiyet Rolü ve İlişki Doyumu

Toplumsal cinsiyetin bireyin genç yetişkinlik dönemine de etkileri vardır. Bu dönemde bireyin gelişimini etkileyen yakın ilişkiler kurma isteği ve romantik ilişkilerde de toplumsal cinsiyet değişkeni önemini göstermektedir. İlişki doyumunun cinsiyet rollerine göre farklılıklarını inceleyen bir çalışmada, partnerini androjen algılayan katılımcıların, diğer cinsiyet rolü kategorilerinde algılayan katılımcılardan daha yüksek ilişki doyumuna sahip oldukları bulunmuştur (Curun, 2001). Toplumsal cinsiyet boyutunda geleneksel bakış açısına sahip çiftlerin özgürlükçü tutuma sahip çiftlere göre

ilişki doyumlarının daha düşük olduğunu gösteren çalışmaların yanı sıra (Schwarzwald, Koslowsky ve Izhak-Nir, 2001), korumacı cinsiyetçiliği benimseyen kadınların romantik ilişkilerindeki problemlere karşı daha hassas oldukları görülmüştür (Hammond ve Overall, 2013).

Literatürde feminenliğin ve androjenliğin ilişki doyumunu olumlu bir şekilde etkilediğini gösteren çalışmalara rastlanmıştır. Feminenliğin ilişki doyumuna olumlu yönde etkisini destekler nitelikte; evli ve çalışan 241 kadın ile yapılan bir çalışmada, androjen ve erkeksi özellikler gösteren kadınların iş doyumları yüksek bulunurken, kadınsı özellikler gösteren kadınların ise evlilik doyumlarının yüksek olduğu saptanmıştır (Tagay ve Ünüvar, 2015). Curun (2014) tarafından 102 evli çift ile yapılan araştırmada da evlilik doyumu ve feminenlik arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Diğer bulgularla paralel olacak şekilde kadınsılığın yumuşak olma, hassas olma, bakım verici olma gibi özelliklerinin ilişkiden doyum elde etmede etkili olabileceğinden bahsedilmiştir.

1.7.2.Toplumsal Cinsiyet Rolü ve Cinsel Yönelim

Cinsiyet rolü ve cinsel yönelim farklılıkları arasında alanyazında pek fazla çalışma olmamakla birlikte, ülkemizde yapılan çalışmalardan birinde çalışmaya katılan homoseksüel ve heteroseksüel iki grup cinsiyet rollerine göre karşılaştırılmış; erkek homoseksüellerin erkek heteroseksüellere göre daha fazla kadınsı ve belirsiz cinsiyet rolüne sahip oldukları bulunmuştur (Amanat, 2011). Bu değişkenlerin depresyon ve benlik saygısıyla beraber değerlendirildiği bir araştırmada ise, Carlson ve Baxter (1984) İrlandalı erkek ve kadın homoseksüel ve heteroseksüellerde erkeksi cinsiyet rolüne sahip olanların en düşük depresyon puanlarını aldığı; kadınsı cinsiyet rolüne sahip olanların en yüksek depresyon puanlarını aldığı gözlenmiştir. Androjen ve belirsiz cinsiyet rolüne sahip bireylerde ise orta düzeyde depresyon puanları bulunmuştur.

Başar (2014) cinsiyet rolü ve cinsel yönelimle ilgili olarak, toplumsal cinsiyet özelliklerinin cinsel yönelimle doğrudan ilişkili olmadığını dile getirmiştir. Örneğin, bir eş cinsel erkeğin birçok heteroseksüel erkekten daha "erkeksi" olabileceğini, yaşadığı dönem ve koşullarda cinsiyet rolünün farklılaştığı erkeklerin cinsel yöneliminin heteroseksüel, biseksüel ya da eş cinsel olabileceğini belirtmiştir.

1.7.3.İlişki Doyumu ve Özgünlük

Evli bireylerin mutluluk düzeyleri ile özgünlük düzeyleri arasındaki yordayıcı ilişkilerin incelendiği bir araştırma, özgünlüğün mutluluk düzeyini yordadığını, aralarındaki ilişkinin pozitif yönlü ve doğrusal olduğunu ortaya koymuştur (Yavaşoğlu, 2019).

Wang (2015) tarafından yürütülen bir çalışmada özgünlük ve ilişki doyumu beraber değerlendirilmiş; ikisinin de benlik saygısı üzerinde güçlü etki ile aracılık ettiği yönünde sonuçlara ulaşılmıştır.

1.7.4.İlişki Doyumu ve Cinsel Yönelim

Cinsel yönelim konusunda yapılan çalışmaların birçoğu açılma ile ilgilidir. Bireyin cinsel yönelimini saklaması veya çevresine bildirmesi literatürde "come out" kavramı ile açıklanmaktadır. Açılma anlamına gelen bu kavram ile lezbiyen çiftlerin ilişki doyumlarının incelendiği bir çalışmada, cinsel yönelimlerini daha geniş bir şekilde ifşa eden kadınların, ilişkilerinden daha fazla doyum aldıkları belirtilmiştir (Jordan ve Deluty, 2000). Aynı çalışmada bireylerin "açılma" olarak da bililnen yönelimini ifşa etme seviyeleri arasındaki tutarsızlığın ilişki doyumu üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olduğu ve bu tutarsızlık arttıkça ilişki doyumunun da düştüğü gösterilmiştir. Bu paralel olarak, çevresinden sosyal destek görebilen homoseksüel çiftlerin ilişki doyumlarının daha yüksek olabileceği de çalışmada bahsedilenler arasındadır.

1.8.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı kendini romantik bir ilişki içinde gören heteroseksüel ve heteroseksüel olmayan bireylerin ilişkilerinden aldıkları doyumu, cinsiyet rollerine ve özgünlük düzeylerine göre değerlendirmektir. Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Bireylerin ilişki doyumları yaş gruplarına, ilişki durumlarına(flört/evli,nişanlı,sözlü) ve ilişkilerinin süresine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
2. Bireylerin özgünlük düzeyleri yaş gruplarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?

3. Bireylerin ilişki doyumları cinsel yönelimlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
4. Bireylerin özgünlük düzeyleri cinsel yönelimlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
5. Bireylerin ilişki doyumları cinsiyet rollerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
6. Bireylerin özgünlük düzeyleri cinsiyet rollerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
7. Bireylerin ilişki doyumları ile özgünlük düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
8. Bireylerin cinsiyet rolleri cinsel yönelimlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?

1.9.Araştırmanın Hipotezleri

1. Bireylerin cinsel yönelimlerine göre ilişki doyumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.
2. Bireylerin cinsel yönelimlerine göre özgünlük düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
3. Bireylerin ilişki doyumları ile cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
4. Bireylerin özgünlük düzeyleri ile cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
5. Bireylerin ilişki doyumları ile özgünlük düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
6. Bireylerin cinsel yönelimlerine göre cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

1.10.Araştırmanın Önemi

Bu çalışmada ilişki doyumunun birkaç farklı değişken açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Alanyazın ışığında, ilişki doyumu ile ilgili yapılan araştırmaların çoğunluğunun heteroseksüel bireylerin ilişkileri üzerine olduğu söylenebilmektedir. Oysa günümüzde, romantik ilişkilerin hemcinsler arasında da yaşandığı bilinmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada, hem heteroseksüel hem de heteroseksüel olmayan bireylerin beraber değerlendirilmesi, bu iki grubun yaşadıkları romantik ilişkilerin ve ilişkilerinden aldıkları doyumların karşılaştırılması araştırmacı tarafından anlamlı görülmüştür. Araştırmanın diğer değişkenleri olan cinsiyet rolleri ve özgünlük ise bireysel farklılıklar açısından bir değerlendirme sağlayacağı düşünüldüğü için önemli bulunmuştur. Alana katkısı olacağı düşünülen bu çalışmanın gelecekteki araştırmalar için bir alt yapı oluşturması amaçlanmıştır.

1.11.Varsayımlar

1. Araştırmada örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.
2. Araştırmaya gönüllü olarak katılan bireylerin cinsel yönelim açısından doğru ve samimi yanıtlar verdikleri varsayılmıştır.
3. Örnekleme verilen kişisel bilgi formu ve ölçeklerin, istenileni doğru bir şekilde ölçtüğü varsayılmıştır.

1.12.Sınırlılıklar

1. Araştırmanın örneklemi 20-40 yaş arası, kendini romantik bir ilişki içerisinde gören farklı cinsel yönelimlere sahip bireylerle sınırlıdır.

2. Araştırmanın katılımcı profili Türkiye'nin çeşitli illerinde yaşayan bireylerle sınırlıdır.

3. Araştırmada elde edilen bulgular ölçme araçlarının kapsayabildikleri sınırlar içerisindedir.

4. Kullanılan istatistiksel veriler ve verilerin yorumlanması, araştırmacının yeterliliği ile sınırlıdır.

1.13.Tanımlar

Romantik İlişki Doyumu: Bireylerin yaşadığı romantik ilişkiye yönelik duygu, düşünce ve davranışları ifade etmektedir (Bradbury vd., 2000; Hendrick, 1988).

Cinsel Yönelim: Bireyin diğerlerinin cinsel yönelim ve kimlik özellikleri doğrultusunda onlara karşı duyduğu cinsel, romantik ve duygusal uyarımı ve arzuları içermektedir (APA, 2009).

Özgünlük: Bireyin kendilik kavramı ile yaşantısı arasındaki uyumdur (Rogers, 1961)

Cinsiyet Rolleri: Bir toplumun kültürünün kadın ve erkekten beklentilerini ifade eder (Helgeson, 2012).

Heteronormatif: Hemcins ile olan romantik ilişkiyi tümüyle reddetmek ve kınamakla birlikte, sadece karşı cinsle olan heteroseksüel ilişkileri desteklemeyi ifade eder (Patterson, 1995).

BÖLÜM 2. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, evren ve örneklem, veriler ve toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması ile ilgili bilgiler sunulmuştur.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada nicel araştırma modellerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modellerinden, 20-40 yaş arası heteroseksüel ve heteroseksüel olmayan bireylerin ilişki doyumlarını cinsiyet rolleri ve özgünlük açısından değerlendirmeyi amaçlayan ilişkisel tarama modeli kullanılmış; heteroseksüel ve heteroseksüel olmayan bireylerin değerlendirilmesinde ise karşılaştırmalı betimsel araştırma modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişkenin birlikte herhangi bir değişime sahip olup olmadıklarını ve/veya herhangi bir değişimin söz konusu olması durumunda da bunun derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2005); karşılaştırmalı betimsel araştırma modeli olarak bahsedilen ise, ilişki belirlemede var olan en az iki değişkenden birine göre grupların oluşturulması, öteki (bağımlı) değişkene göre aralarında bir farklılaşma olup olmadığına bakılması ifade edilmektedir (Karasar, 2005).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, yaşları 20-40 arasında değişkenlik gösteren ve kendini romantik bir ilişki içinde gören bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların içinde farklı cinsel yönelime sahip bireyler olmasının yanı sıra, toplam 294 katılımcı Türkiye'nin İstanbul çoğunlukta olmak üzere çeşitli illerinden, seçkisiz atama yöntemi ile gönüllü olarak çalışmaya dahil olmuşlardır.

Araştırma katılan bireylerin 172'si (%58'i) kendini heteroseksüel kadın olarak, 57'si (%19'u) heteroseksüel erkek olarak, 17'si (%5'i) biseksüel kadın olarak, 2'si (%0,7'si) biseksüel erkek olarak, 32'si (%10'u) eş cinsel kadın olarak, 14'ü (%4'ü) eş cinsel erkek olarak kendini tanımlamıştır. Katılımcıların yaş dağılımları incelendiğinde, 20-26 yaşları arasında 182 kişi (%61), 27-33 yaşları arasında 84 kişi (%28) ve 34-40 yaşları arasında 28 kişi (%9) bulunmaktadır. Romantik ilişkide olan 294 katılımcının

179’u (%60’ı) flört ilişkisinde olduğunu belirtirken, 115’i (%39’u) evli/nişanlı/sözlü kategorisinde bulunmaktadır. Katılımcılardan 0-12 ay süresince ilişkisi devam eden 114 (%38), 13-24 ay süresince ilişkisi devam eden 57 (%19), 25-36 ay süresince ilişkisi devam eden 30 (%10), 37-48 ay süresince ilişkisi devam eden 17 (%5), 49 ay ve daha fazla süredir ilişkisi devam eden ise 76 (%25) birey bulunmaktadır. Bu bireylerin 19’u (%6’sı) hayatlarının büyük çoğunluğunu köy veya kasabada, 74’ü (%25’i) şehirde, 201’i (%68’i) ise büyükşehirde geçirdikleri bilgisini vermiştir. Çalışmaya katılanların eğitim düzeyi incelendiğinde; 2 (%0,7) kişinin okuryazar, 49 (%16) kişinin ortaokul/lise, 243 (%82) kişinin üniversite veya üzeri eğitimini tamamlamış olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Katılımcıların 45’i (%15’i) düşük gelir seviyesi, 220’si (%74’ü) orta gelir seviyesi ve 29’u (%9’u) yüksek gelir seviyesi belirtmiştir. Son olarak katılımcılardan 205’i (%69’u) kendini özgürlükçü olarak tanımlarken, 89’u (%30’u) kendini geleneksel olarak tanımlamıştır.

Araştırmaya katılan bireylerin Kişisel Bilgi Formuna verdikleri yanıtlar doğrultusunda, demografik bilgilerinin dağılımı frekans analizi ile incelenmiştir. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri

	Toplam (N=294)	
Değişkenler	***N***	***%***
Cinsel Yönelim		
Heteroseksüel kadın	172	58.5
Heteroseksüel erkek	57	19.4
Biseksüel kadın	17	5.8
Biseksüel erkek	2	0.7
Eş cinsel kadın	32	10.9
Eş cinsel erkek	14	4.8
Yaş		
20-26	182	61.9
27-33	84	28.6
34-40	28	9.5
İlişki Durumu		

Flört	179	60.9
Sözlü/Nişanlı/Evli	115	39.1
İlişki Süresi		
0-12 ay	114	38.8
13-24 ay	57	19.4
25-36 ay	30	10.2
37-48 ay	17	5.8
49 ay ve üzeri	76	25.9

2.3. Veriler ve Toplanması

Araştırma öncelikle veri toplama araçları ile Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Enstitüsü Etik Kurulu'na sunulmuş, alınan onay ile çalışmaya başlanmıştır. Katılımcılara katılımcıların hakları, çalışmanın amacı, ölçekleri doldurma esnasında dikkat etmeleri gereken noktalar ve toplanan verilerin gizliliği hakkında bilgiler iletilmiştir. Demografik bilgiler edinmek amacıyla dokuz sorudan oluşan bir Kişisel Bilgi Formu araştırmaya katılanlara sunulmuştur. Arkasına İlişki Doyumu Ölçeği (İDÖ), Bem Cinsiyet Rolleri Envanteri (BCRE) ve Özgünlük Ölçeği (ÖÖ) sırasıyla doldurulması istenen diğer veri toplama araçları olmuştur. Kullanılan ölçek ve envanterlerin bilgisi aşağıda verilmiştir.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Bu formda katılımcılardan yaş, cinsel yönelim, ilişki durumu (flört/evli,nişanlı,sözlü), ilişki süresi, hayatlarının çoğunluğunun geçtiği yer, eğitim düzeyi, gelir seviyesi ve kendilerini nasıl tanımladıklarına dair (özgürlükçü/geleneksel) bilgiler istenmiştir.

2.3.2. İlişki Doyumu Ölçeği (İDÖ)

Hendrick (1988) tarafından geliştirilen İlişki Doyumu Ölçeği bireylerin romantik ilişkilerdeki tatminlik düzeylerini ölçmektedir. Tek boyuttan oluşan bu ölçeğin 7 maddesi bulunmaktadır. Bir ucu "düşük" bir ucu "yüksek" olan 5'li derecelendirme sistemine

sahiptir. Ölçekte 2 madde ters kodlanarak verinin toplam puanı elde edilmektedir ve yüksek puanlar yüksek ilişki doyumunu tanımlamaktadır. Ölçekten alınan en yüksek puan 35 iken, en düşük puan 7'dir. İki adımda yapılan bir çalışma ile geliştirilen bu ölçekte yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucu faktör yüklerinin .49 ile .88 arasında değiştiği bulunmuştur. Birinci adımda tek boyutlu yapının toplam varyansın %46'sını, ikinci adımda da yine tek boyutlu yapının toplam varyansın %57'sini açıkladığı görülmektedir (Hendrick, 1988).

İlişki Doyumu Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlaması Ferzan Curun tarafından 2001'de yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda tek boyutlu yapının ilişki doyumu için toplam varyansın %52'sini açıkladığı, Türkçe formunun faktör yükler .56 ile .88 arasında değiştiği ve güvenirlik katsayısının .86 olduğu ifade edilmiştir (Curun, 2001). Bu çalışmada da İlişki Doyumu Ölçeği'ne ilişkin Cronbach Alpha değeri .88 olarak bulunmuştur. Bulunan değer ölçeğin güvenilir olduğunu ifade etmektedir.

2.3.3. Bem Cinsiyet Rolleri Envanteri (BCRE)

Sandra Bem 1974 yılında bireylerin cinsiyetlerinden bağımsız bir biçimde özümsedikleri cinsiyet rollerini sınıflandırmak üzere kendi adıyla isimlendirdiği Bem Cinsiyet Rolleri Envanteri'ni geliştirmiştir. Bu envanter orijinal olarak 20'si kadınsı(feminen) ve 20'si erkeksi(maskulen) özellik olarak kabul edilen kişilik özellikleri kapsamaktadır. Buna ek olarak 20 tane de sosyal kabul edilirlik özelliğini belirten kişilik özelliklerini içermektedir. Kadınsılık, erkeksilik ve sosyal kabul edilirlik alt başlıklarına bağlı olarak üç ayrı ölçekten oluşmakla birlikte maddeler karışık sıralı ve tek ölçek halinde sunulmaktadır. Sosyal Kabul edilirlik ölçeği, cinsiyet bakımından tamamen nötr bir ölçek olup kadınsılık ve erkeksilik özellikleri için nötr bir bağlam sağlayabilmek amacıyla kullanılmaktadır (Bem, 1974). Envanter bireyi iki uçlu kadınsı veya erkeksi bir değerlendirmeden ziyade kişilik özellikleri arasındaki farklılıklara göre kadınsı, erkeksi veya androjenik kişilik özelliklerini barındırmaya bağlı olarak nitelendirmektedir.

Bu envanter "hiç uygun değil" ile "tamamen uygun" nitelendirmeleri arasında 7'li puanlama sistemini içermektedir. Türkçe'ye uyarlaması Kavuncu (1987) tarafından yapılan ölçeğin orijinal iç tutarlılık alfa katsayıları kadınsılık için .80, .82, erkeksilik için

.86, .86 olarak saptanmıştır. Test-tekrar test güvenirliği de, dört haftalık bir arayla, K için r=.90, E için r=.90 olarak bulunmuştur.

Dökmen (1991), Türkçe'ye uyarlanan envanterin geçerlik güvenirlik çalışmasını yapmıştır. Geçerlik çalışmasında, ölçek olarak Kandiyoti tarafından geliştirilen 'Cinsiyet Rolleri ile İlgili Kalıp Yargı Ölçeği' ni kullanmış ve bu ölçeğin kadınlık ve erkeklik alt ölçekleri ile Bem Cinsiyet Rolü Envanteri' nin kadınsılık ve erkeksilik ölçekleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur (K için, r=.51, e<.05; E için r=.63, p_ <.05; n=100). Bu sonuçlar geçerlik için kanıt sayılmıştır. Envanterin iki yarı güvenirlik katsayısı da (n=100) kadınsılık için .77 ve erkeksilik için .71 bulunmuştur. Buna bağlı olarak tüm sonuçlar ölçeğin cinsiyet rollerini ölçmede güvenilir olarak kullanılabileceğini işaret etmektedir.

Bu çalışmada Bem Cinsiyet Rolleri'ne ilişkin Cronbach Alpha değeri .91 olarak bulunmuştur. Bulunan değer envanterin güvenilir olduğunu ifade etmektedir.

2.3.4. Özgünlük Ölçeği (ÖÖ)

Wood ve diğerleri (2008) tarafından geliştirilen Özgünlük Ölçeği, bireylerin özgünlük düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılmakta olup ölçeğin Türkçe' ye uyarlaması Akın ve Dönmezoğulları (2010) tarafından yapılmıştır. Ölçek 12 maddeden ve üç alt ölçekten oluşmaktadır. Bunlar: kendine yabancılaşma, özgün yaşam ve dışsal etkilenmedir. Bir ucu "bana kesinlikle uygun değil" diğer ucu "bana kesinlikle uygun" olan 7'li likert tipi bir ölçektir. Ölçekten toplanabilecek en yüksek puan 84 iken, en düşük puan 12'dir. Bireyin yüksek puan aldığı alt ölçek, o ölçeğin değerlendirdiği özelliklere sahip olunmasını nitelemektedir.

Özgünlük Ölçeği'nin yapı geçerliğini belirlemek için yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin orijinal formla uyumlu üç alt boyuta sahip olduğu görülmüştür. Maddelerin faktör yükleri 60 ile 83 arasında sıralanmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları özgün yaşam için.75, kendine yabancılaşma için .73 ve dışsal etkilenme için .72; test-tekrar test güvenirlik katsayıları ise özgün yaşam için .79, öz-yabancılaşma için .86 ve dışsal etkilenme için .89 olarak bulunmuştur. Ayrıca ölçeğin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının .52 ile .80 arasında sıralandığı görülmüştür (Akın ve Dönmezoğulları, 2010). Bu çalışmada Özgünlük Ölçeği'ne ilişkin Cronbach Alpha değeri .73 olarak bulunmuştur. Bulunan değer ölçeğin güvenilir olduğunu ifade etmektedir.

2.4. Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması

Araştırma boyunca elde edilen tüm verilerin analizinde SPSS 26 (Statistical Package for Social Sciences 26) paket programı kullanılmış olup, anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır. Programla birlikte, ölçeklere ve değişkenlere ilişkin frekans, standart sapma, ortalama ve yüzdelik değerler elde edilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçekler için Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı hesaplanarak bulunmuştur. Araştırmanın değişkenlerinin hepsi için normallik analizi bakılmıştır. Tüm değişkenler için normal dağılım söz konusu olduğundan, birbirinden farklı iki grubun ilişki doyumları ve özgünlük düzeyleri açısından karşılaştırılması için Bağımsız Örneklem t-Testi, değişkenler arasındaki ilişkiyi görmek için Pearson Momentler Korelasyon Analizi, cinsel yönelim ve cinsiyet rolleri kategorik değişkenler olduğundan bunlar arasındaki farklılıkları görmek için Ki-Kare Analizi ve son olarak bazı kategorik değişkenler ile ilişki doyumu ve özgünlük düzeyleri arasındaki farklılıklar için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılan yerlerde, birden fazla grup sayısı, örneklem sayıları arasındaki fark fazla ve varyanslar eşit olduğu için gruplar arası farklılığın nereden kaynaklandığını görmek amacıyla Tukey Post-Hoc Analizinden yararlanılmıştır.

BÖLÜM 3. BULGULAR ve YORUMLAR

3.1.Bulgular

3.1.1. Araştırmada Kullanılan Ölçek ve Envanterlerin Betimsel Bilgileri

Araştırmaya katılan bireylere Kişisel Bilgi Formu'nun yanı sıra, İlişki Doyumu Ölçeği, Bem Cinsiyet Rolleri Envanteri ve Özgünlük Ölçeği sunulmuştur. Ölçeklere ilişkin betimleyici istatistiksel veriler analiz edilmiş ve Tablo 2'de İlişki Doyumu ve Özgünlük Ölçeği'nin betimsel analiz bilgileri sunulmuştur.

Tablo 3. İlişki Doyumu ve Özgünlük Ölçeği'nin Betimsel Analiz Bilgileri

Ölçek	**N**	**Ort.**	**SS**	**Min. Ve Max. Değerler**
İlişki Doyumu Ölçeği	294	41	8.11	8 ve 49
Özgünlük Ölçeği	294	62.12	12.02	28 ve 84

Tablo 2'de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan bireylerin 7 maddelik İlişki Doyumu Ölçeği'nden aldıkları en düşük puan 8 olmakla birlikte aldıkları en yüksek puan ise 49'dur. Bu ölçekten alınabilecek en düşük puan 7, en yüksek puan ise 49 iken; katılımcıların aldıkları puanlar bakımından taban ve tavan puanlara ulaşabildikleri söylenebilir. Ölçekten alınan puanların ortalaması 41'dir. Özgünlük Ölçeği'nden alınan en yüksek puan 84, en düşük puan 28 olmuştur. Puanın artması bireyin özgünlük düzeyinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu ölçekten alınan puanların ortalaması ise 62.12'dir.

Bireylerin Bem Cinsiyet Rolleri Envanteri'ne göre kadınsı, erkeksi, androjen veya belirsiz cinsiyet rolüne sahip olabileceği bilinmektedir. Buna bağlı olarak aşağıda katılımcıların cinsiyet rolleri ve Kişisel Bilgi Formu ile elde edilen cinsel yönelimlerinin dağılımı verilmiştir.

Tablo 4. Bireylerin Cinsiyet Rolleri ve Cinsel Yönelimlerinin Dağılımı

Değişkenler	Değişken Grupları	N	%
Cinsiyet Rolleri	Kadınsı	54	18.4
	Erkeksi	52	17.7
	Androjen	94	32
	Belirsiz	94	32
Cinsel Yönelim	Heteroseksüel	213	72.14
	Heteroseksüel olmayan	81	27.6

Araştırmaya katılan bireylerin Bem Cinsiyet Rolleri Envanteri'ne verdikleri cevaplar üzerine kadınsı, erkeksi, androjen veya belirsiz cinsiyet rolüne göre dağılımları Tablo 3'teki gibidir. Katılımcıların 54'ü kadınsı cinsiyet rolüne, 52'si erkeksi cinsiyet rolüne, 94'ü androjen cinsiyet rolüne, 94'ü belirsiz cinsiyet rolüne sahip bulunmuştur. Katılımcıların 213'ü kendini heteroseksüel olarak tanımlarken, 81'i ise heteroseksüel olmadığını belirtmiştir.

3.1.2. Katılımcıların İlişki Doyumu ve Özgünlük Puanlarının Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi

Katılımcıların ilişki doyumlarını farklılaştırabileceği düşünülen demografik değişkenler yaş grupları, ilişki durumları ve ilişki süreleridir. Bunlar incelendiğinde, Tablo 4'te araştırmaya katılan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği'nden aldığı puanların yaş gruplarına, ilişki durumuna ve ilişki sürelerine göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığının sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 5a. İlişki Doyumu Puanlarının Yaş Gruplarına ve İlişki Süresine Göre Farklılıklarının İncelenmesi

Değişken	Değişken Grupları	N	Ort.	SS	F	p
Yaş Grupları	20-26	182	39.36	7.85	.15	.85
	27-33	84	39.06	8.60		
	34-40	28	38.50	8.54		

	0-12 ay	114	38.51	8.53		
	13-24 ay	57	39.93	7.54		
İlişki	25-36 ay	30	40	8.17	.57	.68
Süresi	37-48 ay	17	37.82	7.65		
	49 ay ve üzeri	76	39.19	8.03		

Tablo 5b. İlişki Doyumu Puanları ile Yaş Grupları Arasındaki ANOVA sonuçları

Değişken	**Varyansın Kaynağı**	**Kareler Toplamı**	**sd**	**Kareler Ortalaması**
Yaş Grupları	Gruplar arası	20.181	2	
	Gruplar içi	19279.768	291	10.090
	Toplam	19299.949	293	66.253

Yaş gruplarının ortalamaları ve ortalamalar arasındaki farkları belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Tablo 4'te sunulan sonuçlar, katılımcıların İDÖ puanlarının yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir (F=.15, p>.05).

Katılımcıların İDÖ puanları ilişkilerinin süresine göre incelenmiş, ortalamalar arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanarak bakılmıştır. Tablo 4'te sunulduğu üzere, İDÖ puanları bireylerin ilişki sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır (F=.57, p<.05). Bu bağlamda, araştırmaya katılan bireylerin, ilişki sürelerinin farklı olduğu gruplar arasında ilişki doyumu ortalamaları açısından farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 6. İlişki Doyumu Puanlarının İlişki Durumuna Göre Farklılıklarının İncelenmesi

İlişki Durumu	**N**	**Ort.**	**SS**	**t**	**p**
Flört	179	37.54	8.49		
Sözlü/Nişanlı/Evli	115	41.77	6.75	-4.72	.00

Katılımcıların İDÖ'den aldıkları puanların ilişki durumlarına göre istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını saptama amacıyla Bağımsız Gruplarda T-testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, araştırmaya katılan bireylerin İDÖ puanları ilişki durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır (t=-4.72, p<.05). İlişki doyumu puan ortalamalarına bakıldığında, sözlü, nişanlı veya evli bireylerin ilişki doyumu ortalamalarının flört eden bireylerin ilişki doyumu ortalamalarından daha yüksek olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 7a. Özgünlük Düzeylerinin Yaş Gruplarına Göre Farklılıklarının İncelenmesi

Ölçek	**Yaş Grupları**	**N**	**Ort.**	**SS**	**F**	**p**
Özgünlük	20-26	182	61.04	12.76	2.34	.08
	27-33	84	63.24	10.61		
	34-40	28	65.82	10.19		

Tablo 7b. Özgünlük Düzeylerinin Yaş Gruplarına Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	**Kareler Toplamı**	**sd**	**Kareler Ortalaması**
Gruplar arası	405.316	4	101.329
Gruplar içi	41952.276	289	145.164
Toplam	42357.592	293	

Bireylerin yaş gruplarının dağılımına göre özgünlük düzeyleri incelenmiş, ÖÖ'den aldığı puanların yaş gruplarına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığının sonuçları Tablo 6'da verilmiştir. Katılımcıların özgünlük düzeyleri ile yaş grupları arasında istatistiksel bir fark olup olmadığını saptamak için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucunda, bireylerin özgünlük düzeyleri yaş gruplarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır (F=2.34, p<.05).

3.1.3. Katılımcıların İlişki Doyumlarının Cinsel Yönelim Açısından İncelenmesi

Tablo 8. İlişki Doyumları ile Cinsel Yönelim Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Cinsel Yönelim	N	Ort.	SS	t	p
Heteroseksüel	213	39.07	7.88	-.41	.67
Heteroseksüel olmayan	81	39.53	8.72		

Bireylerin İDÖ'den aldığı puanlar ile cinsel yönelimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını saptama amacıyla Bağımsız Gruplarda T-testi yapılmıştır. Bu testin sonuçları Tablo 7'de verilmiştir. Sonuçlara göre, ilişki doyumları ortalamaları cinsel yönelim açısından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır (t=-.41, p<.05).

3.1.4. Katılımcıların Özgünlük Düzeylerinin ve Özgünlük Alt Boyutlarının Cinsel Yönelim Açısından İncelenmesi

Tablo 9. Özgünlük Ölçeği Toplam ve Alt Puanlar ile Cinsel Yönelim Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Özgünlük Ölçeği	Cinsel Yönelim	N	Ort.	SS	t	p
Özgünlük	Heteroseksüel	213	62.30	11.29		
Toplam	Heteroseksüel Olmayan	81	61.67	13.82	.36	.71
Kendine	Heteroseksüel	213	12.20	6.08		
Yabancılaşma	Heteroseksüel Olmayan	81	12.35	7.07	-.16	.86
Dış Etkiyi	Heteroseksüel	213	12.61	5.64		
Kabul	Heteroseksüel Olmayan	81	12.38	6.38	.29	.76
Otantik	Heteroseksüel	213	23.10	3.30		
Yaşam	Heteroseksüel Olmayan	81	22.78	4.53	.59	.55

Araştırmaya katılan bireylerin toplam özgünlük düzeylerinin cinsel yönelimlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak amacıyla Bağımsız Gruplarda T-testi yapılmış, test sonuçları Tablo 8'de sunulmuştur. Buna göre, bireylerin ÖÖ'den alınan toplam puanlar cinsel yönelimleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Diğer bir deyişle, katılımcıların özgünlük düzeyleri heteroseksüel veya heteroseksüel olmamalarına bağlı olarak istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir (t=.36, p<.05). ÖÖ'nün alt boyutları ile bireylerin cinsel yönelimleri arasındaki farka bakıldığında, kendine yabancılaşma (t=-.16, p<.05), dış etkiyi kabul (t=.29, p<.05) ve otantik yaşam (t=.59, p<.05) olmak üzere tüm alt boyutların cinsel yönelime göre farklılaşmadığı söylenebilmektedir.

3.1.5. Katılımcıların İlişki Doyumlarının Cinsiyet Rolleri Açısından İncelenmesi

Tablo 10a. İlişki Doyumları ile Cinsiyet Rolleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Cinsiyet Rolleri	N	Ort.	SS	F	p
Kadınsı	54	39.74	8.41	6.18	.00
Erkeksi	52	39.79	6.67		
Androjen	94	41.30	6.85		
Belirsiz	94	36.45	9.12		

Tablo 10b. İlişki Doyumu ile Cinsiyet Rolleri Arasındaki ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması
Gruplar arası	1160.012	3	386.671
Gruplar içi	18139.937	290	62.552
Toplam	19299.949	293	

Katılımcıların ilişki doyumu puanları ile cinsiyet rolleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testi kullanılmıştır. Buna göre, bireylerin ilişki doyumları ile cinsiyet rolleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. İlişki doyumları bireylerin hangi cinsiyet rolüne sahip olduğuna göre istatistiksel

olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır (F=6.18, *p*<.05). Bu test sonucunda anlamlı çıkan farkın hangi gruplar arasında olduğunu öğrenmek amacıyla uygulanan Tukey Post-Hoc Analizi sonucunda, androjen ve belirsiz cinsiyet rolüne sahip bireylerin ilişki doyumlarının istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılaştığı görülmektedir. Androjen cinsiyet rolüne sahip bireylerin ilişki doyumları ortalamaları, belirsiz cinsiyet rolüne sahip bireylerin ilişki doyumları ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek bulunmuştur.

3.1.6. Katılımcıların Özgünlük Düzeylerinin Cinsiyet Rolleri Açısından İncelenmesi

Tablo 11a. Özgünlük Toplam Puanları ile Cinsiyet Rolleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Cinsiyet Rolleri	N	Ort.	SS	F	p
Kadınsı	54	61.26	12.78		
Erkeksi	52	63.37	11.66		
Androjen	94	66.15	11.89	8.21	.00
Belirsiz	94	57.90	10.51		

Tablo 11b. Özgünlük Toplam Puanları ile Cinsiyet Rolleri Arasındaki ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması
Gruplar arası	3381.440	3	1127.147
Gruplar içi	40018.292	290	137.994
Toplam	43399.731	283	

Araştırmaya katılan bireylerin ÖÖ'den aldıkları puanların cinsiyet rollerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını saptama amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testi kullanılmıştır. Tablo 10'da verilen bilgiler, bireylerin özgünlük düzeyleri ile cinsiyet rolleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir (F=8.21, *p*>.05). Başka bir ifade ile, bireylerin cinsiyet

rollerine göre özgünlük düzeyleri ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Buradan hareketle, bu farklılaşmanın sebebini öğrenmek için Tukey Post-Hoc Analizi uygulanmış; analiz sonuçları belirsiz cinsiyet rolüne sahip bireylerin erkeksi ve androjen cinsiyet rolüne sahip bireylerden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha düşük özgünlük düzeyleri gösterdiğini ortaya koymuştur.

Tablo 12a. Özgünlük Ölçeği Alt Boyutlarının Cinsiyet Rollerine Göre Farklılıklarının İncelenmesi

Alt Boyutlar	**Cinsiyet Rolleri**	**N**	**Ort.**	**SS**	**F**	**p**
	Kadınsı	54	13.31	6.82		
Kendine	Erkeksi	52	11.50	6.37		
Yabancılaşma	Androjen	94	10.40	6.11	5.65	.00
	Belirsiz	94	13.86	5.83		
	Kadınsı	54	12.74	5.53		
Dış Etkiyi	Erkeksi	52	12.27	5.67		
Kabul	Androjen	94	11.63	6.09	1.69	.16
	Belirsiz	94	13.51	5.79		
	Kadınsı	54	23.33	2.93		
Otantik	Erkeksi	52	23.35	3.08		
Yaşam	Androjen	94	24.31	3.24	11.73	.00
	Belirsiz	94	21.35	4.16		

Tablo 12b. Özgünlük Ölçeği Alt Boyutları ile Cinsiyet Rolleri Arasındaki ANOVA Sonuçları

Alt Boyutlar	**Varyansın Kaynağı**	**Kareler Toplamı**	**sd**	**Kareler Ortalaması**
Kendine	Gruplar arası	654.845	3	218.282
Yabancılaşma	Gruplar içi	11186.489	290	38.574
	Toplam	11841.333	293	
Dış Etkiyi	Gruplar arası	172.775	3	57.592
Kabul	Gruplar içi	9846.059	290	33.952
	Toplam	10018.833	293	
Otantik	Gruplar arası	428.708	3	142.903

Yaşam	Gruplar içi	3531.237	290	12.177
	Toplam	3959.946	293	

ÖÖ'den alınan toplam puanların yanı sıra ÖÖ'nün alt boyutları ile de cinsiyet rolleri beraber değerlendirilmiştir. Buna göre, bireylerin kendine yabancılaşma (F=5.65, p<.05) ve otantik yaşam (F=1.69, p<.05) alt boyutlarından aldıkları puanlar cinsiyet rollerine göre farklılaşmaktadır. Farklılaşmanın nereden kaynaklandığını saptama amacıyla yapılan Tukey Post-Hoc Analizine göre kendine yabancılaşma boyutundaki androjen cinsiyet rolüne sahip bireyler, kadınsı ve belirsiz cinsiyet rolüne sahip bireylerden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde düşük ortalamaya sahiptir. Belirsiz cinsiyet rolüne sahip bireylerin otantik yaşam alt boyutundan aldığı puanların ortalaması kadınsı, erkeksi ve androjen bireylerin ortalamasından istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde düşüktür. Yine ÖÖ'nün alt boyutlarından dış etkiyi kabul puanlarının ise cinsiyet rolüne göre farklılaşmadığı Tablo 10'da gösterilmiştir (F=1.69, p>.05).

3.1.7. Katılımcıların İlişki Doyumları ile Özgünlük Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Tablo 13. İlişki Doyumu ile Özgünlük Arasındaki İlişki

Değişkenler	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1.İlişki Doyumu	*				
2.Özgünlük	.38**	*			
3.Kendine Yabancılaşma	-.37**	-.89**	*		
4.Dış Etkiyi Kabul	-.17**	-.78**	.63**	*	
5.Otantik Yaşam	.27**	.46**	-.19**	-.09	*

** p<.01

Araştırmanın değişkenlerinden ilişki doyumu puanları ile özgünlük düzeyleri arasındaki ilişkiyi saptama amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Sonuçları Tablo 12'de verilen analiz sonuçları, ilişki doyumu ile toplam özgünlük puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü, zayıf bir ilişki

olduğunu göstermektedir (r=.38, *p*<.01). Özgünlük Ölçeği'nin alt boyutlarından kendine yabancılaşma alt boyutu ile ilişki doyumu (r=-.37, *p*<.01) ve otantik yaşam (r=-.19, *p*<.01) alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönlü, zayıf bir ilişki varken; ÖÖ'den alınan toplam puan ile arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönlü, yüksek bir ilişki vardır (r=-.89, *p*<.01). Özgünlük Ölçeği'nin kendine yabancılaşma gibi olumsuz alt boyutlarından biri olan dış etkiyi kabul ile kendine yabancılaşma alt boyutu ile de arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü, orta düzeyde bir ilişki saptanmıştır (r=.68, *p*<.01). Dış etkiyi kabul alt boyutu ile ilişkiler bakıldığında, ilişki doyumu ile arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönlü, zayıf bir ilişkiden (r=-.17, *p*<.01); özgünlük toplam puanı ile arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönlü, orta düzeyde bir ilişkiden söz edilebilmektedir (r=-.78, *p*<.01). Ancak, dış etkiyi kabul alt boyutu ile otantik yaşam alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (r=-.09, *p*>.05). ÖÖ'nün olumlu alt boyutu olan otantik yaşam ile ilişki doyumu (r=.27, *p*<.01) ve toplam özgünlük puanı (r=.46, *p*<.01) arasında ise istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde, zayıf bir ilişkiden söz edilebilmektedir.

3.1.8. Katılımcıların Cinsiyet Rollerinin Cinsel Yönelimleri Açısından İncelenmesi

Tablo 14. Cinsiyet Rolleri ile Cinsel Yönelim Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Cinsel		**Cinsiyet Rolleri**				**Toplam**	***X²***	**sd**	***p***
Yönelim		Kadınsı	Erkeksi	Androjen	Belirsiz				
Heterosek-	N	36	40	61	76	213			
süel	%	16.9	18.8	28.6	35.7	100			
	B.D.	39.1	37.7	68.1	68.1	213			
Heterosek-	N	18	12	33	18	81	7.43	3	.059
süel	%	22.2	14.8	40.7	22.2	100			
Olmayan	B.D.	14.9	14.3	25.9	25.9	81			
Toplam	N	54	52	94	94	294			
	%	18.4	17.7	32	32	100			
	B.D.	54	52	94	94	294			

Araştırmaya katılan bireylerin cinsel yönelimleri ile cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını öğrenmek için Ki-Kare Analizi yapılmıştır. Tablo 13'te verilen sonuçlar bireylerin cinsel yönelimleri ile cinsiyet rolleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir (X^2=7.43, p>.05).

3.2. Yorumlar

Araştırmanın amacı doğrultusunda heteroseksüel ve heteroseksüel olmayan bireylerin ilişki doyumları bazı değişkenler çerçevesinde incelenmiştir. Bu değişkenler cinsiyet rolleri ve özgünlüktür. İkincil amaç ise bu değişkenlerin sosyo-demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymaktır. Bu bağlamda, farklı cinsel yönelime sahip iki grubun ilişkilerinden aldıkları doyum, özgünlük, cinsiyet rolleri ve bazı sosyo-demografik değişkenler açısından değerlendirilmiş, bulgular bölümünde sunulmuştur. Bu bölümde ise analiz edilen bulguların yorumları alanyazındaki bilgiler ışığında tartışılmaktadır.

3.2.1. İlişki Doyumu Değişkeninin Sosyo-Demografik Değişkenlerle İlişkisinin Yorumlanması

Araştırma bulguları, katılımcıların ilişki doyumu puanlarının farklı yaş gruplarına göre değişmediğini ortaya koymaktadır. İlişki doyumunun yaş gruplarına göre ele alındığı alanyazındaki çalışmaların bazılarının sonuçları bu araştırma ile paralellik gösterirken (Ökten, 2016; Saraç, Hamamcı ve Güçray, 2015), bir çalışmada ise katılımcıların ilişki doyumunun yaş arttıkça anlamlı bir düzeyde arttığı bulgusu verilmiştir (Atıcı ve Mavruk Özbiçer, 2018). Bu çalışmanın sonucuna göre ilişki doyumunun bireylerin flörtte veya sözlü/nişanlı/evli olmalarına göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Sözlü/nişanlı/evli bireylerin romantik ilişki doyumları flört dönemindeki bireylerin romantik ilişki doyumlarından ortalama bakımından istatiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksektir. Benzer bir çalışma sonucunda ilişki doyumunun katılımcılardan istenen medeni durum bilgisine göre farklılaşmadığını gösterilmiştir. Diğer bir ifade ile bekar veya evli olmak ilişki doyumu puanlarını farklılaştıran bir değişken çıkmamıştır (Karataş, 2019). Üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada ilişki durumunun (flört, sözlü ve nişanlı)

bu çalışmanın tam tersi yönünde, ilişki doyumunu yordadığı ve flört dönemindeki bireylerin, diğerlerine göre daha yüksek doyum gösterdiği bulunmuştur (Saraç, 2013). Bu çalışmanın sonucunda, katılımcılardan istenen demografik bilgilerden ilişki süresinin ilişki doyumunu anlamlı bir şekilde farklılaştırmadığı ortaya konulmuştur. Bu konudaki alanyazın incelendiğinde ise araştırmanın aksine, yine üniversite öğrencileriyle yapılan demografik özelliklerin değerlendirildiği bir çalışmada yaş ve ilişki süresinin ilişki doyumunu anlamlı olarak yordadığı sonucuna ulaşılmıştır (Budak, 2011). Bu bilgiler ışığında, bireylerin ilişki doyumlarını farklılaştırabileceği düşünülen bazı demografik bilgilerin ilişki doyumunu farklılaştırabilen etmenler olmadığı gözükmektedir. Bu değişkenler ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide çalışma grubunun gelişimsel dönemine göre farklılıklar olabileceği düşünülmektedir.

3.2.2. Özgünlük Değişkeninin Sosyo-Demografik Değişkenlerle İlişkisinin Yorumlanması

Özgünlük ile yaş değişkeni arasındaki ilişki incelendiğinde, bireylerin özgünlük düzeylerinin yaş gruplarına göre farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır. Yapılan alanyazın taraması sonucu bu çalışmanın sonucu ile paralellik gösteren bir çalışmaya rastlanmıştır. Profesyonel sporcular ile gerçekleştirilen bir araştırmada özgünlük alt boyutlarında ve toplam puanında yaş grupları açısından anlamlı farklılıklar görülmediği belirtilmiştir (Turan, Usuflu, Koç, Karaoğlu ve Ulucan, 2018).

3.2.3. Heteroseksüel ve Heteroseksüel Olmayan Bireylerin İlişki Doyumlarının Yorumlanması

Araştırmanın ana değişkeni olan ilişki doyumunun cinsel yönelimleri birbirinden farklı iki grup arasında karşılaştırılması bu çalışmanın ana amacıdır. Sosyal çevremizde romantik ilişki sürdüren bireylerin tümünün heteroseksüel ilişki içinde olmadığı gözlenmektedir. Buna istinaden, kendini romantik ilişki içinde gören, cinsel yönelim bakımından farklılaşan, 294 katılımcının ilişkilerinden aldıkları doyumun karşılaştırmasında, iki grubun birbirinden anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, heteroseksüel bir ilişki içinde olmayan bireylerin en az

heteroseksüel bireyler kadar ilişki doyumuna sahip olabileceklerini düşündürtmektedir. İlişki doyumu açısından farklılığı görülmeyen bu iki grubun, gündelik hayatta da farklı cinsel yönelime sahip olmalarıyla alakalı olarak birbirlerinden farklılaşmadığı söylenebilir. Alanyazında cinsel yönelimle ilgili ulusal ve uluslararası çalışmalar mevcuttur. Fakat araştırmacının bilgisi dahilinde bu çalışmaların pek azı ilişki doyumu ile ilgili iken daha büyük bir kısmı yaşam doyumu ve cinsel doyumla ilgilidir. Eş cinsel bireylerin ilişki doyumu ile azınlık stresi hakkında yapılan bir çalışmada, istikrarlı ve tatmin edici bir romantik ilişki beklentisine sahip eş cinsel bireylerin ilişki sonuçlarının yordayıcılarının çoğu heteroseksüel çiftlerinkine benzer olsa da, aynı cinsten çiftlerin, azınlık stresi ile ilişkili olarak ilişki kalitesini etkileyen ek zorluklarla karşı karşıya olduğu bulunmuştur (Pepping, Cronin, Halford ve Lyons, 2019). Lezbiyen çiftlerde yapılan sosyal destek, açılma ve ilişki doyumu konulu bir çalışmada ise cinsel yönelimlerini çevreleri ile paylaşan lezbiyen kadınların ilişkilerinden daha yüksek doyum aldıkları saptanmıştır (Jordan ve Deluty, 2008). Bu çalışma farklı cinsel yönelime sahip bireylerin ilişki doyumlarının sosyal destek ve daha fazla kişiye cinsel yönelimini açıklamakla artabileceğini göstermektedir. Buradan hareketle, toplum tarafından ayrımcılığa maruz kaldığı bilinen (Arık, 2017; Bayar, 2016; Karakaş 2018) eş cinsel, biseksüel ve transseksüellerin daha iyi bir yaşama sahip olması ve daha iyi ilişkiler kurabilmeleri için sosyal desteğin ve hoşgörünün öneminin büyük olduğu düşünülmektedir. Yaşam doyumu konulu çalışmalardan bazılarında da bireylerin yaşam doyumlarının cinsel yönelime göre farklılıklar gösterdiği belirtilmiştir (Anderson ve Randlet, 1993; Dominguez-Fuentez, Hombrados-Mendieta ve Garcia-Levia, 2012; Traeen, Martinussen, Vitters, & Saini, 2009).

3.2.4. Heteroseksüel ve Heteroseksüel Olmayan Bireylerin Özgünlük Düzeylerinin Yorumlanması

Araştırmanın katılımcılarının özgünlük düzeyleri cinsel yönelimlerine göre değerlendirildiğinde, heteroseksüel olan ve olmayan bireylerin özgünlük düzeylerinin farklılaşmadığı görülmüştür. Buradan hareketle, özgün bir birey olmanın cinsel yönelim ile bağlantılı olmadığı yorumu yapılabilir. Harter'e (2002), Heiddeger'e (2008), Wood ve arkadaşlarına (2008) göre özgün birey; kültürel değerlere, cinsiyet beklentilerine ve

başkalarının fikirlerine göre hareket etmez. Heteroseksüel bireylerin, eş cinsel, biseksüel ve transseksüel bireylere göre, kültürel değerlerine daha bağlı ve cinsiyet kalıp yargılarına göre davranan bireyler olabileceği düşünülmektedir. Fakat farklı cinsel yönelime sahip bireylerin toplum tarafından dışlandığı ve azınlık grup olarak var oldukları göz önüne alındığında, özgün bir birey olarak yaşama şanslarının pek de olmadığı yorumu yapılabilir. Çünkü heteroseksüel olmayan bireylerin cinsiyet kalıp yargılarına göre davranmayıp kendi cinsiyet rolünü sergileyebilme özgünlüğüne ulaşmak için, bireyci kültürlerden ziyade özellikle toplumcu kültürlerde zorlandığı söylenebilir. Bu konuyla ilgili bir araştırma farklı cinsel yönelime sahip bireylerin bazen kendilerini, temelde yatan eş cinsel yönelimlerine rağmen heteroseksüel olarak tanımladıklarını ve bastırma, kopukluk ve özgünlük duygusunun bu süreç için önemini vurgulamıştır (Fjelstrom, 2013). Bu iki grubun arasında özgünlük bakımından anlamlı bir fark görülmemesi, eş cinsel ve biseksüel bireylerin bastırma, kendine yabancılaşma veya sosyal kopukluk yaşamaları nedeniyle özgünlük duygusunu yaşayamadıkları şeklinde açıklanabilir. Alanyazında farklı cinsel yönelimlerin özgünlük düzeyleri bakımından karşılaştırılması adına araştırmacının bilgisi dahilinde bir çalışmaya rastlanmamıştır. Lezbiyen, gey ve biseksüel bireylere özgü özgünlüğün başka değişkenlerle ilişkisine bakılan bir çalışma, bu bireylerde özgünlük düzeyinin yükselmesiyle psikolojik iyilik halinin arttığını, depresyon semptomlarının ve algılanan stres seviyelerinin azaldığını bildirmiştir (Riggle, Rostosky, Black ve Rosenkrantz, 2017).

3.2.5. İlişki Doyumunun Cinsiyet Rolleri Açısından Yorumlanması

Katılımcıların ilişki doyumlarının diğer bağımsız değişkenlerle olan ilişkisine bakıldığında, araştırmanın bağımsız değişkeni olan cinsiyet rollerine göre bağımlı değişken olan ilişki doyumunun farklılaştığı görülmektedir. Bu farklılaşma androjen cinsiyet rolüne sahip heteroseksüel ve heteroseksüel olmayan bireylerin ilişki doyumları ile erkeksi ve belirsiz cinsiyet rolüne sahip heteroseksüel ve heteroseksüel olmayan bireyler arasındadır. Androjen cinsiyet rolünü benimseyen bireylerin ilişki doyumları anlamlı bir şekilde erkeksi ve belirsiz olanlardan yüksektir. Çıkan bu sonucun hem erkeksi hem kadınsı özellikleri kendisinde taşıyan bu bireylerin cinsiyet kalıp yargılarından uzak düşünce, duygu ve davranışlarının romantik ilişkilerine katkısını

gösterdiği söylenebilir. Yakın zamanda ilişki doyumu ve cinsiyet rolleri arasındaki ilişkiye bakmak için yapılan bir çalışmada kadınsılık ve erkeksilik değerlendirilmiş ve ikisinin de ilişki doyumu ile pozitif yönde orta derecede anlamlı bir ilişkisi olduğu ortaya konulmuştur (Erol, 2019). Bu konuda yapılan çalışmalar genellikle kadınsı ve androjen bireylerin cinsiyet rolü özelliklerinden kaynaklı olarak ilişki doyumlarının daha yüksek olduğu yönündedir (Celenk, Van de Vijver, & Goodwin, 2011; Çınar, 2008; Tagay ve Ünüvar, 2015). Fakat aksine erkeksiliğin nitekim dolaylı olarak ilişki doyumunu olumlu yönde etkileyebildiğini gösteren bir çalışmaya da alanyazında rastlanmıştır (Lamke, Sollie, Durbin ve Fitzpatrick, 1994). Romantik ilişkinin devam ettirilmesi, ilişkideki çatışmaların çözümlenebilmesi gibi konularda bireylerin benimsedikleri kişilik özelliklerinin kayda değer olduğu düşünülmektedir. Erkeksi cinsiyet rolü özellikleri kuralcılık, saldırganlık, baskınlık gibi niteliklerle bağdaşmaktadır (Dökmen, 1991). Androjen cinsiyet rolünü benimseyen bireyler için ise hem kadınsı hem erkeksi özellikler belirgindir. Bu rolün diğerlerine göre yüksek düzeyde ilişki doyumu ile ilişkili çıkması, bireyin iki cinsiyetin de olumlu özelliklerini barındırabilmesinden kaynaklanıyor olabilir.

3.2.6. Özgünlüğün Cinsiyet Rolleri Açısından Yorumlanması

Tüm değişkenlerin birbiri arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmek adına özgünlük ve cinsiyet rollerini konu edinen alanyazın taraması yapılmış ve bu konudaki çalışmalara araştırmacının bilgisi dahilinde ulaşılamamıştır. Bu anlamda, alanyazına katkı sağlayacağı düşünülen bu yeni çalışmada bireylerin özgünlük düzeylerinin erkeksi, kadınsı, androjen veya belirsiz olmasına bağlı olarak istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmış ve bulgularda sunulmuştur. Bulgulara göre belirsiz cinsiyet rolündeki genç yetişkinlerin özgünlük düzeyi erkeksi ve androjenlerden anlamlı biçimde düşüktür. Özgünlük ile ilgili yapılan çalışmalardan yola çıkarak özgün bir kişinin dışadönük, duygusal anlamda kararlı, uyumlu, farkındalığı gelişmiş, dürüst ve yaratıcı olduğu söylenebilir (Fleeson ve Wilt, 2010; Orange, 2002). Bu tanımlamalar androjen tanımıyla paralellik göstermekte androjen bir birey hem girişken(erkeksi) hem de diğer insanların duygularına karşı hassas(kadınsı) olabilmektedir (Santrock, 2012). Dolayısıyla, erkek veya kadın olmaya özgü düşünce ve davranış kalıplarının dışında kendi olmayı benimsemiş kişilerin özgünlük düzeyi yüksek androjen bireyler olmasının,

belirsiz cinsiyet rolüne sahip bireylerden özgünlük düzeylerinin yüksek olmasını sağladığı düşünülmektedir.

Özgünlük ile ilişkili olduğu düşünülen benlik saygısı kavramı (Impett, Sorsoli, Schooler, Henson ve Tolman, 2008; Tolman, Impett ve Tracy, 2006) ile cinsiyet rollerinin ilişki doyumu üzerindeki etkisini inceleyen bir çalışma, bu çalışma sonuçlarıyla benzer olarak erkeksi ve androjen kadınların benlik saygısının daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Erdem, 2019). Yüksek benlik saygısı ile ilişkili bulunan (Impett, Sorsoli, Schooler, Henson, & Tolman, 2008; Tolman, Impett, ve Tracy, 2006) özgünlük düzeylerinin de cinsiyet rolleri açısından farklılaşması olası görülmekle birlikte bu çalışmanın sonuçları ile tutarlı bulunmuştur.

3.2.7. İlişki Doyumunun ile Özgünlük İlişkisinin Yorumlanması

Kendini romantik ilişki içinde gören bireylerin özgünlük düzeylerinin değerlendirildiği bu çalışmanın bir diğer sonucu, ilişki doyumu ile özgünlük arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğudur. Katılımcıların özgünlük düzeyi arttıkça ilişki doyumu puanlarının da arttığı saptanmıştır. Aynı şekilde özgünlük düzeyi azalırken ilişki doyumu puanlarının da azaldığı söylenebilmektedir. Özgünlük bireyin dış kaynaklardan etkilenmeden kendini olduğu gibi farkında olması ve bu şekilde ortaya koymaya istekli olması ile açıklanan bir kavramdır (Chan, Hannah ve Gardner, 2005). Bu açıdan düşünüldüğünde, kendini olduğu gibi sunan ve kendi isteklerinin farkında olan bireyin romantik ilişkisinde partnerinin isteklerini ve partnerinin kendiliğini kabul etmekte zorlanmayacağı öngörülebilir. Bu durum ilişkiden alınan doyumu arttırabileceği gibi ilişki süresini de uzatabilir. Yakın zamanda bu iki değişkeni ele alan bir çalışma da bu sonuçlarla paralellik göstermekte, özgünlüğün alt boyutlarından otantik yaşam ile ilişki doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki; kendine yabancılaşma ve dış etkiyi kabul alt boyutları ile ilişki doyumu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkiden söz etmiştir (Yılmaz ve Gündüz, 2021). Alt boyutların ele alındığı bu çalışmanın sonuçları, otantik yaşam alt boyutu ile ilişki doyumu arasında pozitif yönlü bir ilişki sunarken; kendine yabancılaşma ve dış etkiyi kabul alt boyutları ile ilişki doyumu arasında negatif bir ilişkiyi göz önüne sermektedir. Alanyazında da benzer sonuçlara sıklıkla rastlanmıştır (Aydın, 2018; Büyüköztürk, Özbay, ve Aydoğan, 2017; Gouveia, Schulz, & Costa, 2016).

Bu bilgiler ışığında, genç yetişkinlerin kendine güven duymadığında, ilişkiyi bitirmekten kaçtığında veya yüzleşmeye cesareti bulunmadığında özgünlük ile ilişkisinin azaldığını belirtmek mümkündür (Allport, 1961). Reis ve Shaver (1988) de kişiler arası ilişkiler boyunca özgün olan bireylerin ilişkilerinde kendini açtığını ve bunun da ilişkiyi ve kişiler arası etkileşimi desteklediğini belirtmiştir. Nitekim alanyazındaki bir çalışma, yakın ilişkilerde özgün olamama ile depresyon belirtilerindeki artış arasındaki anlamlı ilişkiyi ortaya koyabilmiştir (Neff ve Harter, 2002).

3.2.8. Heteroseksüel ve Heteroseksüel Olmayan Bireylerin Cinsiyet Rollerinin Yorumlanması

Bilindiği üzere cinsel yönelim ve cinsiyet rolleri birbirinden farklı şeyleri vurgulamaktadır. Öncelikle bireyin bedensel diğer bir ifade ile biyolojik cinsiyetinin tüm bunlardan farklı olduğu, kişinin kendini hangi cinsiyetten hissetmesinin aslolan olduğu söylenebilir. Bu açıdan düşünüldüğünde bireyin heteroseksüel veya eş cinsel olması kendini hangi cinsiyetten hissettiği ile ilgili olarak cinsel kimliği ile ilişkili değildir. Benzer şekilde toplumsal cinsiyet özelliklerinin de cinsel yönelim ile ilişkili olmadığı söylenebilir (Başar, 2014). Eş cinsel ve biseksüel bireylerin de büyük çoğunluğunun biyolojik cinsiyetleriyle benzer cinsel kimlik ve cinsiyet rollerine sahip olduğu söylenebilir. Örneğin; eş cinsel bir kadın en az heteroseksüel olan kadınlar kadar kadınsı olabilmektedir. Birbirinden ayrı düşünülemeyen fakat farklı anlamları barındıran bu kavramlar açısından yapılan değerlendirme sonucu, bu çalışmaya katılan bireylerin cinsel yönelimlerinin cinsiyet rollerine göre anlamlı bir şekilde değişmediği söylenebilmektedir. Alanyazın incelendiğinde bu iki değişkeni beraber ele alan çalışmalara araştırmacının bilgisi dahilinde, yeterli seviyede ulaşılamamıştır. Fakat, cinsel yönelimin cinsel mitler, bağlanma stilleri ve toplumsal cinsiyet rolleri üzerindeki etkisini araştıran çalışma sonucunda, cinsel yönelim ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarına göre; heteroseksüel katılımcıların evlilikte cinsiyet rolü, erkek cinsiyet rolü ve kadın cinsiyet rolüne yönelik olarak, eş cinsel cinsel yönelime sahip katılımcılara kıyasla daha gelenekçi bir yaklaşım gösterdikleri belirlenmiştir. Ayrıca heteroseksüel cinsel yönelime sahip bireylerin toplumda kadın ve erkeğin cinsiyet rollerine yönelik daha geleneksel bir tutum sergiledikleri bulgusu verilmiştir (Karaca, 2018).

BÖLÜM 4. SONUÇ

Bu bölümde araştırmanın kimliği, araştırma boyunca geçirilen süreçler, elde edilen bulguların özeti, bulguların yorumlanması ile varılan nokta anlamında bir yargı ve araştırılan problemin çözümü için hangi çalışmaların yapılmasının gerekli görüldüğüne ve mevcut araştırmanın alanyazına katkısının neler olabileceğine ilişkin araştırmacının özgün değerlendirmelerini içeren öneriler alt bölümleri yer almaktadır.

4.1. Özet

Romantik bir ilişki içinde kendini tanımayabilen cinsel yönelimleri farklılık gösteren genç yetişkin grubuyla yapılmış bu çalışmanın amacı heteroseksüel ve heteroseksüel olmayan bireylerin ilişkilerinden aldıkları doyumun özgünlük düzeyleri ve cinsiyet rolleri farklılıklarına göre değerlendirilmesidir. Romantik ilişkideki bireyler içinde bulundukları gelişimsel dönemin de etkisiyle yakın ilişki kurmaya istekli, sevgi, ilgi ve hoşgörüye ihtiyaç duyan, karşılıklı etkileşim, iletişim ve paylaşımlı zaman beklentisi olan kişilerdir. Bu ihtiyaçların ilişkide ne derece karşılanabileceği konusunda etken olarak görülen pek çok farklı değişken olabilir. Kişisel özellikler bakımından insanoğlunun biricikliği, bu konunun karmaşıklaşmasına yol açmaktadır. İlişki doyumunu daha net sınırlar içinde açıklayabilmek adına, belirli bir çerçeve olarak kişisel özellikler için özgünlük düzeyi, ilişkinin tarafları olarak açıklamalar getirebilmek için cinsel yönelimleri ve toplumun beklentilerine göre şekillenen rolleri ne derece yansıttıklarını görebilmek içinse cinsiyet rolleri ele alınmıştır. Bu bağlamda, kendini olduğu gibi sunan, toplumun cinsiyetinden veya yaşayış biçiminden beklentilerini karşılamaktan ziyade özgün bir birey olmayı ilke edinmiş, her iki cinsiyetin de olumlu özelliklerini barındıran bireylerin yaşadıkları romantik ilişkilerinden alınan doyumun diğer bireylere oranla daha yüksek olması beklenmiştir. Cinsel yönelimini heteroseksüel olarak belirten kişiler ile heteroseksüel olmayan bireylerin romantik ilişkilerinde anlamlı bir fark gözlemlenebileceği varsayılmıştır. Ek olarak, bireylerin cinsel yönelimlerinin özgünlük düzeylerine ve cinsiyet rollerine göre farklılaşabileceği ve özgünlük düzeylerinin de cinsiyet rollerine göre farklılaşabileceği varsayılmıştır.

Bu doğrultuda yapılan çalışmaya yaşları 20 ve 40 arasında değişen, 213 heteroseksüel 81 heteroseksüel olmayan, kendini romantik bir ilişki içinde tanımlayan bireyler katılmıştır. Bu bireylerin sosyo-demografik özellikleri hakkında bilgi almak için Kişisel Bilgi Formu, ilişkilerinden aldıkları doyumu ölçmek için İlişki Doyumu Ölçeği, özgünlük düzeylerini belirlemek için Özgünlük Ölçeği ve cinsiyet rollerini belirlemek amacıyla ise Bem Cinsiyet Rolleri Envanteri kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS programıyla analiz edilirken Bağımsız Örneklem T-testi, Tek Yönlü ANOVA, Ki-Kare Analizi ve Pearson Korelasyon Analizi'nden yararlanılmıştır. Araştırmanın ana amacıyla kurulan "Bireylerin cinsel yönelimlerine göre ilişki doyumları arasında anlamlı bir ilişki vardır." hipotezi doğrulanmamıştır. Araştırma bulguları özetlenecek olursa, özgünlük düzeyi yüksek ve androjen cinsiyet rolüne sahip bireylerin ilişki doyumları daha yüksektir. Bireylerin özgünlük düzeyleri ve cinsiyet rolleri de cinsel yönelimlerine göre farklılaşmamaktadır. Özgünlük düzeyi yükseldikçe ilişkiden alınan doyumun da arttığı görülmüştür. Son olarak cinsiyet rollerine göre de değerlendirilen ilişki doyumunun, androjen ve berlirsiz cinsiyet rolüne sahip bireylerden anlamlı bir şekilde farklılaştığı; androjenlerin belirsiz cinsiyet rollerine sahip bireylerden daha yüksek ilişki doyumuna sahip olduğu ortaya konulmuştur. Bu bulgulara ek olarak, bireylerin ilişki doyumlarının yaşa ve ilişki durumuna göre anlamlı biçimde farklılaştığı fakat ilişki süresine göre anlamlı bir değişiklik göstermediği ve özgünlük düzeylerinin de yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermediği söylenebilmektedir.

4.2. Yargı

Genç yetişkinlerle yapılan bu çalışmanın sonucunda ulaşılan en önemli bulgu, bireylerin cinsel yönelimlerine göre ilişki doyumlarının farklılık göstermemesidir. Heteroseksüel olmayan bireylerin dışlandığı ve toplum tarafından ayrımcılığa maruz kaldığı bilinen bir gerçektir. Buna rağmen, kurulan duygusal birliktelikler sadece kadın ve erkek birlikteliğinden ibaret değildir. İki kadın arasında cinsel ve duygusal bir birliktelik mümkünken, iki erkek cinsiyeti arasında da görülmektedir. İlişki doyumunda değişiklik yaratabilecek etkenler göz önünde bulundurulduğunda tek başına biyolojik cinsiyetin farklılığa neden olmadığı hatta hemcins ile yaşanan romantik bir ilişkinin karşı cins ile yaşanan ilişkiden anlamlı bir derece farklılık göstermediği söylenebilir. Bu

nedenle biyolojik cinsiyet yerine cinsiyet rolleri faktörü ele alınmış ve bu araştırmanın önemli bir diğer sonucu ortaya çıkmıştır. İlişkilerin dinamiği açısından partnerlerin hangi cinsiyette olduğu fark etmezken, cinsiyet rollerinin ilişki doyumu açısından farklılığa neden olması çarpıcı bir sonuçtur. Çünkü kadın cinsiyetinde kadınsı özellikler, erkek cinsiyetinde erkeksi özellikler göstermenin toplumca beklenen davranış biçimlerinden olduğu söylenebilir. Fakat neredeyse zıt olan bu özelliklerin yerine iki cinsiyetin de özelliklerini gerektiği kadar ve gerektiği şekilde hayata geçirebilmek günümüz şartlarına daha uygun görülmektedir. Örneğin; romantik ilişki içindeki bir kadının cinsiyet rolü erkeksi, partneri olan hemcinsinin cinsiyet rolü kadınsı olabilir. Ya da hemcins iki partnerin de cinsiyet rolü androjen veya iki partnerin cinsiyet rolü de belirsiz olabilir. Bu araştırma sonucunda da olumlu olarak görülebilecek androjen cinsiyet rolüne sahip olmak ilişki doyumunu arttıran bir faktör olmuştur. Özgün bir bireyin dışarıdan etkilenmediği, kendi değerlerine göre yaşadığı, kendiyle barışık olduğu göz önüne alındığında, bireyin özgünlüğü ile cinsiyet rolü arasında, cinsiyet rolü ile de ilişki doyumu arasında bir ilişki olduğu vurgulanabilmektedir. Bireylerin cinsel yönelimleri herhangi bir değişkende anlamlı sonuçlara yol açmamakta, özgünlük ile ilişki doyumu arasında da anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu bulgular araştırmacının konuya ilişkin bireysel yargısıyla da paralellik göstermektedir.

4.3. Öneriler

- Genç yetişkinlik gelişimsel dönemini kapsayan 20-40 yaş arası, kendini romantik bir ilişki içerisinde gören, Türkiye'nin çeşitli illerinden, farklı cinsel yönelimlere sahip bireyler ile çalışılmıştır. Katılımcı profilini genişletmek adına farklı gelişimsel dönemler veya tüm yaş gruplarının değerlendirilebileceği ve karşılaştırılabileceği daha geniş ve uzun çaplı bir araştırma alana önemi büyük katkılar sağlayabilir.
- Heteroseksüel cinsel yönelime sahip bireylere ulaşmak heteroseksüel olmayan gruba ulaşmaktan daha kolay olduğu için bu çalışmada 213 heteroseksüel bireye ulaşılırken sadece 81 heteroseksüel olmayan bireye ulaşılmıştır. Bu iki grubun özelliklerini daha iyi değerlendirebilmek amacıyla heteroseksüel olmayan gruba ilişkin araştırmaların arttırılması hem gruplar arasındaki katılım farkını en aza

indirmeye hem de bu grubun özelliklerinin daha iyi anlaşılması ve görünür kılınması açısından yararlı olabilir.

- Bu alanda çalışanların toplumun kendini açmakta zorlandığı düşünülen romantik ilişkide cinsellik, cinsel yönelim, cinsel istek ve arzu gibi konularda toplum bilinci oluşturmasının ve cinsel eğitim ve psiko-eğitme verilen önemin artırılmasının alan için faydalı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca bireylerin cinsel yönelimlerinin farkında olması ve bunu gizlememesi için cinsel yönelimi daha iyi açıklayabilecek araştırmaların yapılmasının, yapılacak araştırmaların ayrımcılık, stres faktörü, dışlanma gibi değişkenlerin ötesine taşınıp lezbiyen, gey veya biseksüel bireylerin yönelimlerini gizlemenin olumsuz etkisini ve özgünlük gibi pozitif kimlik faktörlerinin katkısını ortaya koyabilecek çalışmaların alanyazına önemli bir boyut kazandıracağı düşünülmektedir.
- Bundan sonra yapılacak olan araştırmalarda kategorizasyonu en aza indirmek ve daha kapsamlı bir değerlendirme amacıyla bireyleri iki uçlu cinsiyet faktörü ile ele almak yerine cinsiyet rollerinin kadın veya erkek bireyler üzerindeki etkilerine odaklanmanın bu alan çalışmalarına ve ülkemiz alanyazınına geniş bir bakış açısı kazandıracağı düşünülmektedir.
- Özgünlük ile ilgili çalışmalardan yola çıkarak bireylerin kişilik özelliklerini daha iyi tanımlamak için bu ve bunun gibi çalışmalarda benlik saygısı, ilişkisel özgünlük, kendini sunma gibi değişkenlerle ilişkilere bakılabilir veya bu değişkenlerin etkisi de incelenebilir.
- Sonuç olarak, bu araştırma ilişki doyumunu cinsel yönelim, cinsiyet rolleri ve özgünlük bakımından ele alan bilindiği kadarıyla ilk çalışma olmaktadır ve teoride veya pratikte alanyazına katkısı olacağı düşünülmektedir. Yine bu değişkenleri içeren fakat farklı yöntemlerin kullanıldığı çalışmaların da yapılabilmesinin olumlu sonuçlar getireceği kanaatine varılmıştır.

EKLER

EK-1 Bilgilendirilmiş Onam Formu

01/01/2020

LÜTFEN BU DÖKÜMANI DİKKATLİCE OKUMAK İÇİN ZAMAN AYIRINIZ

Sizi Rabia Dilara Gür tarafından yürütülen "Heteroseksüel ve heteroseksüel olmayan bireylerin ilişki doyumunun cinsiyet rolleri ve özgünlük açısından incelenmesi" başlıklı **araştırmaya** davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz.

Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmaya **katılmama** veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan **çıkma** hakkında sahipsiniz. **Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz** biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen **formlardaki** soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

1. **Araştırmayla İlgili Bilgiler:**
    a. Araştırmanın Amacı: İlişkilerinin dinamiği açısından farklılık gösteren iki grup arasındaki ilişki doyumlarının özgünlük ve cinsiyet rolleri açısından ne gibi değişkenlikler göstereceklerini belirlemek.
    b. Araştırmanın İçeriği: Cinsel yönelimleri açısından birbirinden ayrılarak oluşturulmuş iki grubun ilişki doyumlarını karşılaştırma esasıyla, farklılıkların bireylerin özgünlük derecelerine ve cinsiyet rollerine göre değerlendirilmesi.
    c. Araştırmanın Nedeni: Tez çalışması
2. **Çalışmaya Katılım Onayı:**

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya/gönüllüye verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak

üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım. **Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı, soru sorma ve tartışma imkanı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı.** Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım takdirde herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmayacağımı anladım. Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

İmza:

EK-2 Kişisel Bilgi Formu

1. Yaşınız: …..

2. Kendinizi nasıl tanımlarsınız: ( ) Heteroseksüel erkek ( ) Heteroseksüel kadın ( ) Biseksüel erkek ( ) Biseksüel kadın ( )Eş cinsel kadın ( ) Eş cinsel erkek

3. Kendinizi nasıl tanımlarsınız: ( ) Geleneksel ( ) Özgürlükçü

4. Hayatınızın büyük çoğunluğunu geçirdiğiniz yer: ( ) Köy / Kasaba / İlçe ( ) Şehir ( ) Büyük şehir

5. Gelir düzeyi: ( ) Alt gelir düzeyi ( ) Orta gelir düzeyi ( ) Üst gelir düzeyi

6. Eğitim düzeyi: ( ) Okuryazar ( )Ortaokul/Lise ( ) Lisans

( ) Yüksek Lisans

7. Şu anki romantik ilişki durumunuz için aşağıdakilerden hangisi uygundur? ( ) Flört ( ) Sözlü / Nişanlı / Evli

8. Romantik ilişkiniz ne kadar zamandır devam etmektedir? …… Yıl …… Ay

EK-3 İlişki Doyumu Ölçeği

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli "*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*" ile bildirilen 6689 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

EK-4 Özgünlük Ölçeği

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli "*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*" ile bildirilen 6689 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

EK-5 Bem Cinsiyet Rolleri Envanteri

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli "*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*" ile bildirilen 6689 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

KAYNAKÇA

Aksoy, T., Kalburan , Ç., Koçoğlu, D., & Haşıloğlu, S. B. (2017). Cinsiyet kimliğine göre cevaplama eğilimi var mıdır? *Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi, 9*(1), 59-61.

Aktaş, V., & Berkem Güvenç, G. (2006). Kız ve erkek ergenlerde saldırgan ve olumlu sosyal davranışlar ile yaş, ilişkisel bağlam ve kişiler arası duyarlılık arasındaki ilişkiler. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 23*(2).

Alkan, E. (2014). *Farklı cinsel yönelime sahip bireylerin yaşam doyumu, stresle başa çıkma stratejileri ve sikolojik dayanıklılık düzeylerinin karşılaştırılması*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Allport, G. (1961). *Pattern and growth in personality.* New York: Holt, Rinehart and Winston.

Alptekin, D. (2014). Çelişik duygularda toplumsal cinsiyet ayrımcılığı sorgusu: Üniversite gençliğinin cinsiyet algısına dair bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 32*, 203-211.

Altınok, A., & Hamamcı, Z. (2018). Anne-baba çatışması ile genç yetişkinlerin romantik ilişki doyumu arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 25*(1), 17-28.

Altuntaş, O., & Altınova, H. H. (2015). Determining the relationship between gender perception and socioeconomic variables. *Turkish Studies, 10*(6), 83-100.

Amanat, Ç. (2011). *Erkek homoseksüel ve heteroseksüellerde depresyon ve suçluluk-utanç düzeylerinin cinsiyet rolüne göre karşılaştırılması*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul

Amato, P. R., Booth, A., Johnson, D. R., & Rogers, S. J. (2007). *Alone together: How marriage in America is changing.* Harvard: Harvard University Press.

APA. (2008). *American Psychological Association*. https://www.apa.org/topics/sexual-orientation adresinden alındı

Archer, J., & Llyod, B. B. (1982). *Sex and gender.* U.K.: Cambridge University.

Arık, F. (2017). *Okul psikolojik danışmanlarının eşcinsellere yönelik tutumlarının ve homofobi düzeylerinin incelenmesi*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.

Atıcı, M., & Mavruk Özbiçer, S. (2018). Üniversite öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ile romantik ilişki doyumları: Nicel bir çalışma. *Journal of Human Sciences, 15*(1), 265-279.

Ayan, S. (2014). Cinsiyetçilik: Çelişik duygulu cinsiyetçilik. *Cumhuriyet Tıp Dergisi, 36*, 147-156.

Aydın, B. (2004). *Çocuk ve ergen psikolojisi.* Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık .

Aytaç, S., & Öngen, B. (2013). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri ilişkisi. *Sosyoloji Konferansları, 48*(2), 1-18.

Barnes, S., Brown, K., Krusemark, E., Campbell, W., & Rogge, R. D. (2007). The role of mindfulness in romantic relationship satisfaction and responses to relationship stress. *Journal of Marital and Family Therapy, 33*(4), 482-500.

Başar, K. (2010). Eşcinsel yönelim kimliği gelişimi. *V. Uluslararası Homofobi Karşıtı Buluşma: Hastalıktan İdeolojiye Homofobi* (s. 90-94). Ankara: Kaos-GL Yayınları.

Başar, K. (2014). Farklı yönleri ile cinsel kimlik: Bedensel cinsiyet, cinsiyet kimliği, cinsiyet rolü ve cinsel yönelim. *Toplum ve Hekim, 29*(4), 245-251.

Bayar, B. E. (2016). *Öğretmenlerin eşcinsel bireylere yönelik tutumlarının incelenmesi*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.

Bem, S. L. (1974). The measuremennt of psychological androgyny. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 42*, 155-162.

Bem, S. L. (1981). Gender schema theory: A cognitive account of sex typing. *Psychological Review, 88*(4), 354-364.

Bem, S. L. (1993). *The lenses of gender: Transforming the debate on sexual inequality.* Yale University Press.

Berk, L. E. (2013). *Bebekler ve çocuklar doğum öncesinden orta çocukluğa: Bebeklik ve yürüme çağında duygusal ve sosyal gelişim* (B. Tortamış Özkaya, Çev.). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Beştav, G. (2007). *Romantik ilişki doyumu ile cinsiyet, bağlanma stilleri, rasyonel olmayan inançlar ve aşka ilişkin tutumlar arasındaki ilişkilerin incelenmesi*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Boyraz, G., Waits, B., & Felix, V. A. (2014). Authenticity, life satisfaction, and distress: A longitudinal analysis. *Journal of Counseling Psychology, 61*(3), 498-505.

Bradbury, T. N., Fincham, F. D., & Beach, S. R. (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review. *Journal of Marriage and the Family, 62*(4), 964-980.

Bromberger, J. T., & Matthews, K. A. (1996). A "feminine" model of vulnerability to depressive symptoms: A longitudinal investigation of middle-aged women. *Journal of Personality and Social Psychology, 70*(3), 591-598.

Brym, R. (1998). *New society: Sociology for the 21st Century.* Toronto: Harcourt Brace.

Budak, B. (2011). *Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumları ve ilişki doyumlarının kişilik özellikleri ile ilişkisi*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Budak, S. (2005). *Psikoloji sözlüğü.* Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Buğa, D. (2009). *Yakın ilişkilerde istikrar: Bağlanma stilleri ve cinsiyet rolleri açısından bir karşılaştırma*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Burks, D. J., & Robbins, R. (2011). Are you analyzing me? A qualitative exploration of psychologists' individual and interpersonal experiences with authenticity. *Humanistic Psychologist, 39*(4), 348-365.

Butler, J. (2016). *Cinsiyet belası: Feminizm ve kimliğin altüst edilmesi.* İstanbul: Metis Yayıncılık.

Bühler, C. (1957). About the goal-structure of human life. theoretical considerations. *Dialectica, 11*(1), 187-205.

Büyüköztürk, Ş., Özbay, Y., & Aydoğan, D. (2017). Özgünlük Ölçeği'nin uyarlanması ve özgünlük ile mutluluk arasındaki ilişkide maneviyatın aracı rolü. *The Journal of Happiness & Well-Being, 5*(1), 38-59.

Carlson, H. M., & Baxter, L. A. (1984). Androgyny, depression, and self-esteem in Irish homosexual and heterosexual males and females. *Sex Roles, 10,* 457-467.

Celenk, Ö., Van de Vijver, F. J., & Goodwin, R. (2011). Relationship satisfaction among Turkish and British adults. *International Journal of Intercultural Relations, 35*(5), 628-640.

Chan, A., Hannah, S., & Gardner, W. (2005). Veritable authentic leadership: Emergence, functioning and impacts. W. Gardner, B. Avolio, & F. Walumbwa içinde, *Authentic leadership theory and practice: Origins, effects and development* (s. 3-41). London: Elsevier.

Cochran, S. D., & Mays, V. M. (2001). Mental health correlates of perceived discrimination among lesbian, gay, and bisexual adults in The United States. *American Public Health Association, 91*(11), 1869-1876.

Collins, A. W. (2003). More than myth: The developmental significance of romantic relationships during adolescence. *Journal of Research on Adolescence, 13*(1), 1-24.

Connell, R. (1998). *Toplumsal cinsiyet ve iktidar: Toplum, kişi ve cinsel politika*(C. Soydemir, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Curun, F. (2001). *The effects of sexism and sex role orientation on romantic relationship satisfaction*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Curun, F., & Çapkın, M. (2014). Romantik kıskançlığın bağlanma stilleri, benlik saygısı, kişilik özellikleri ve evlilik doyumu açısından yordanması. *Psikoloji Çalışmaları, 34*(1), 1-22.

Curun, F., & Tangör Beydoğan, B. (2016). Psikolojik iyi oluşun yordayıcıları olarak bireysel farklılıklar: Özgünlük, benlik saygısı ve sürekli kaygı. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 5*(4).

Cüceloğlu, D. (2004). *İnsan ve davranışı.* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çağ, P., & Yıldırım, İ. (2018). Evlilik doyumunda öznel iyi olma: Yaşam doyumu ve iyimserliğin rolü. *Turkish Studies, 13*(4), 203-224.

Çelikkaleli, Ö., & Avcı, R. (2016). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet ve toplumsal cinsiyet rollerine göre bağlanma biçimlerinin incelenmesi. *Bilgisayar ve Eğitim Araştırmaları Dergisi, 4*(7), 103-123.

Çınar, L. (2008). *Evlilik doyumu: Cinsiyet rolleri ve yardım arama tutumu*(YayımlanmamışYüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Çuhadaroğlu, A., & Akfırat, O. N. (2017). Üniversite öğrencilerinin benlik kurgularıyla toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences 16(4),* 1031-1046.

Damarlı, Ö. (2006). *Ergenlerde toplumsal cinsiyet rolleri, bağlanma stilleri ve benlik kavramı arasındaki ilişkiler*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Danon, L. M. (2015). The body/secret dynamic: Life experiences of intersexed people in Israel. *Sage Open, 5*(2).

D'Augelli, A. R., Grossman, A. H., & Starks, M. H. (2006). Childhood gender atypicality, victimization, and PTSD among lesbian, gay, and bisexual youth. *Journal of Interpersonal Violence, 21*(11), 1462-1482.

Davis, W. E., & Joshua, A. H. (2013). Maintaining hope at the 11th hour:Authenticity buffers the effect of limited time perspective on hope. *Personality and Social Psychology Bulletin, 39,* 1634-1646.

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The 'what' and 'why' of goal pursuits: human needs and self-determination of behavior. *Psycohological Inquiry, 11*(4), 227-268.

Diener, E., & Lucas, R. E. (2000). Explaining differences in societal levels of happiness: Relative standards, need fulfillment, culture and evaluation theory. *Journal of Happiness Studies,* 41-78.

Diener, E., & Seligman, M. P. (2002). Very happy people. *Psychological Science, 13*(1), 81-84.

Dominguez-Fuentez, J., Hombrados-Mendieta, M., & Garcia-Levia, P. (2012). Social support and life satisfaction among gay men in Spain. *Journal of Homosexuality, 59*(2), 241-255.

Dökmen, Z. (1991). Bem cinsiyet rolü envanterinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 35*(1), 81-89.

Dökmen, Z. Y. (2000). Kendi cinsiyetindekilere ve diğer cinsiyettekilere ilişkin algı, cinsiyet rolleri ve depresyon ilişkileri. *Kriz Dergisi 8(1),* 9-19.

Dökmen, Z. Y. (2017). *Toplumsal cinsiyet: Sosyal psikolojik açıklamalar.* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Elkind, D. (1970). Erik Erikson's eight ages of man. *New York Times Magazine,* 81-86.

Erdem, M. (2019). *Yetişkin kadın bireylerde toplumsal cinsiyet rolleri ile benlik saygısının ilişki doyumu üzerindeki etkisinin incelenmesi*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi, İstanbul.

Erden, M., & Akman, Y. (2002). *Eğitim psikolojisi: Gelişim ve öğrenme.* Ankara: Arkadaş Yayınevi.

Erikson, E. (1968). *Identity: Youth and crises.* New York: W.W. Norton & Co. Ins.

Erol, A. (2019). *Cinsiyet rolünün ilişki doyumu ile ilişkisinde pozitif-negatif duygulanımın aracı rolü*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Eryılmaz, A., & Ercan, L. (2010). Beliren yetişkinlikte romantik yakınlığı başlatma ve başa çıkma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 23(2)*, 381-397.

Eser, M. (2008). *Ana babaların cinsel kimlik gelişimiyle ilgili tutumların çocuğun cinsel kimlik kazanmasına etkisi*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.

Feldman, S. S., & Gowen, L. K. (1998). Conflict negotiation tactics in romantic relationships in high school students. *Journal of Youth and Adeloscence, 27*, 691-717.

Fincham, F. D., & Beach, S. H. (2006). Relationship satisfaction. A. L. Vangelisti, & D. Perlman içinde, *The Cambridge handbook of personal relationships* (s. 579-594). Cambridge: Cambridge University Press.

Fjelstrom, J. (2013). Sexual orientation change efforts and the search for authenticity. *Journal of Homosexuality, 60*(6), 801-827.

Fleeson, W., & Wilt, J. (2010). The relevance of big five trait content in behavior to subjective authenticity: Do high levels of within-person behavioral variability undermine or enable authenticity achievement? *Journal of Personality, 78*(4), 1353-1382.

Furmen, W., & Shaffer, L. (2003). *The role of romantic relationships in adolescents.* New York: Cambridge University Press.

Gillath, O., Sesko, A. K., Shaver, P. R., & Chun, D. S. (2010). Attachment, authenticity, and honesty: Dispositional and experimentally induced security can reduce self- and other-deception. *Journal of Personality and Social Psychology, 98*(5), 841-855.

Gouveia, T., Schulz, M., & Costa, M. (2016). Authenticity in relationships: Predicting caregiving and attachment in adult romantic relationships. *Journal of Counseling Psychology, 63*(6), 736-744.

Gökçe Türk, E., & Demirli Yıldız, A. (2017). Aşk biçemleri, ilişki doyumu ve yalnızlık: Üniversite öğrencileri üzerine bir çalışma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 7*(48).

Gökmen, A. (2001). *Evli eşlerin birbirlerine yönelik kontrolcülük ve bağımlılık algılarının evlilik doyumu üzerinde etkisi*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Gönül, E. (2018). *Kimlik statülerinin 22-30 yaşlar arasındaki genç yetişkinlerin yaşadığı kaygı düzeyi ile ilişkisi*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniveristesi, İstanbul.

Green, R. (1974). *Sexual identity conflict in children and adults.* London: Gerald Duckworth.

Grossman, A. H., D'Augelli, A. R., Howell, T. J., & Hubbard, S. (2005). Parent'reactions to transgender youth'gender nonconforming expression and identity. *Journal of Gay & Lesbian Social Services, 18*(1), 3-16.

Günay, O. (2000). *Evlilik uyumu ile kişisel düşünme modelleri arasındaki ilişki*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Haase, J. E. (2004). The Adolescent Resilience Model as a guide to interventions. *Journal of Pediatric Oncology Nursing, 21,* 289-299.

Hammond, M. D., & Overall, N. C. (2013). Men's hostile sexism and biased perceptions of intimate partners: Fostering dissatisfaction and negative behavior in close relationships. *Personality and Social Psychology Bulletin, 39*(12), 1585-1599.

Harrison, K. (2006). Scope of self: Toward a Model of Television's Effects on self-complexity in adolescence. *Communication Theory, 16*(2), 251-279.

Harter, S. (2002). Authenticity. C. R. Snyder, & S. J. Lopez içinde, *Handbook of positive pyschology* (s. 382-394). Oxford: Oxford University Press.

Hatipoğlu, Z. (1993). *The role of certain demografic variables and marital conflict in marital satisfaction of husbands and wifes*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Havighurst, R. J. (1953). *Human development and education.* Londra: Logmans, Green Co.

Havighurst, R. J. (1972). *Developmental tasks and education.* New York: David McKay.

Hawkins, J. L. (1968). Associations between companionship, hostility, and marital satisfaction. *Journal of Marriage and the Family, 30*(4), 647-650.

Heidegger, M. (1962). *Being and time.* New York: Harper and Row.

Heidegger, M. (2008). *Ontology: The hermeneutics of facticity.* Indiana: Indiana University Press.

Helgeson, V. (2012). *The psychology of gender.* New Jersey: Pearson Education.

Hendrick, S. (1988). A generic measure of relationship satisfaction. *Journal of Marriage and Family, 50*(1), 93-98.

Hendrick, S. S., & Hendrick, C. (2006). Measuring respect in close relationships. *Journal of Social and Personal Relationship, 23*(6), 881-899.

Hill, J. P., & Lynch, M. E. (1983). The intensification of gender-related role expectations during early adolescence. J. Brooks-Gunn, & A. Peterson içinde, *Girls at Puberty* (s. 201-228). New York: Springer Science.

Hill, R. H. (1991). *Levels of masculinity and feminity and the resolution of Erikson's psychosocial crises as it relates to marital satisfaction.* Houston: University oh Houston.

Horney, K. (1950). *Neurosis and human growth.* New York: Norton.

Huebner, D. M., Rebchook, G. M., & Kegeles, S. M. (2003). Experiences of harassment, discrimination, and physical violence among young gay and bisexual men. *American Journal of Public Health, 94*(7), 1200-1203.

Huston, T. L., & Chorost, A. F. (1994). Behavioral buffers on the effect of negativity on marital satisfaction: A longitudinal study. *Personal Relationships, 1*(3), 223-239.

İlhan, T., & Özdemir, Y. (2013). Otantiklik ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Degisi, 5*(40), 142-153.

İmamoğlu, E. O., Günaydın, G., & Selçuk, E. (2011). Özgün benliğin yordayıcıları olarak kendileşme ve ilişkililik: Cinsiyetin ve kültürel yönelimlerin ötesinde. *Türk Psikoloji Dergisi, 26*(67), 27-43.

Impett, E., Sorsoli, L., Schooler, D., Henson, J., & Tolman, D. (2008). Girls' relationship authenticity and self-esteem across adolescence. *Developmental Psychology, 44*(3), 722-733.

Jackson, J. B., Miller, R. B., Oka, M., & Henry, R. G. (2014). Gender differences in marital satisfaction: A meta-analysis. *Journal of Marriage and Family, 76*, 105-129.

Jacobson, N. S., Follette, W. C., Revenstorf, D., Hahlweg, K., Baucom, D. H., & Margolin, G. (1984). Variability in outcome and clinical significance of behavioral marital therapy: An analysis of outcome data. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 52*(4), 497-504.

James, W. (1963). *The varieties of religious experience.* New York: University Books.

Jordan, K. M., & Deluty, R. H. (2000). Social support, coming out, and relationship satisfaction in lesbian couples. *Journal of Lesbian Studies, 4*(1), 145-164.

Jordan, K., & Deluty, R. (2008). Coming out for lesbian women. *Journal of Homosexuality, 35*(2), 41-63.

Kalkan, M., Hamamcı, Z., & Yalçın, İ. (2012). *Evlilik öncesi psikolojik danışma.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Karaca, K. K. (2018). *Cinsel yönelimin cinsel mitler, yetişkin bağlanma stilleri ve toplumsal cinsiyet rolleri üzerindeki etkisi*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.

Karadayı, S. (2018). *Ergenlik ve ilk yetişkinlik dönemindeki bireylerde yaşam doyumu, psikolojik ihtiyaçlar ve benlik algısı*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul.

Karakaş, G. A. (2018). *Cinsel yönelim ayrımcılığının işe alım niyeti üzerindeki etkisi: Deneysel bir çalışma*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi.* Ankara: 15. Basım Nobel Yayın Dağıtım.

Karataş, Z. (2019). *Romantik ilişki doyumu ile duygu düzenleme güçlüğü ve kişiler arası tarz arasındaki ilişkinin incelenmesi*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Kernberg, O. F. (2000). The influence of the gender of patient and analyst in the psychoanalytic relationship. *Journal of the American Psycoanalytic Association, 48*(3).

Kernis, M. H., & Goldman, B. M. (2006). A multicomponent conceptualization of authenticity: Research and theory. M. P. Zanna içinde, *Advances in Experimental Social Psychology* (Cilt 38, s. 284-357). San Diego, CA: Academic Press.

Knee, R. C. (1998). Implicit theories of relationships: Assessment and prediction of romantic relationship initiation, coping, and longevity. *Journal of Personality and Social Psychology, 74*(2), 360-370.

Kralovec, K., Fartacek, C., Fartacek, R., & Plöderl, M. (2010). Religion and suicide risk in lesbian, gay and bisexual Austrians. *Journal of Religion and Health, 53*(2).

Lamke, L., Sollie, D., Durbin, R., & Fitzpatrick, J. (1994). Masculinity, femininity and relationship satisfaction: The mediating role of interpersonal competence. *Journal of Social and Personal Relationships, 11*(4), 535-554.

Lee, J. A. (1973). *The colors of love: An exploration of the ways of loving.* Don Mills, Ontario: New Press.

Lee, J. A. (1974). The styles of loving. *Psychology Today*, 44-51.

Lenton, A. P., & Slabu, L. (2015). State authenticity in everyday life. *European Journal of Personality, 30*(1), 64-82.

Levinson, D. J. (1996). *The seasons of a woman's life.* New York: Knopf.

Lewis, R. J., Derlega, V., Berndt, A., Morris MS, L. M., & Rose, S. M. (2001). An empirical analysis of stressors for gay men and lesbians. *Journal of Homosexuality, 42*(1), 63-88.

Lewis, R. J., Griffin, J. L., Krowinski, A. C., & Derlega, V. (2003). Stressors for gay men and lesbians: Life stress, gay-related stress, stigma consciousness, and depressive symptoms. *Journal of Social and Clinical Psychology, 22*(6), 716-729.

Malouff, J. M., Thorsteinssor, E. B., Schutte, N. S., Bhullar, N., & Rooke, S. E. (2010). The Five-Factor Model of personality and relationship satisfaction of intimate partners: A meta-analysis. *Journal of Research in Personality, 44*(1).

Martens, B. (2005). Why do aid agencies exist? *Development Policy Review, 23*(6), 643-663.

Maslow, A. H. (1968). *Toward a psychology of being.* Princeton, NJ: Van Nostrand.

Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality.* New York: Harper & Row.

Masuda, M. (2003). Meta-analyses of love scales: Do various love scales measure the same psychological constructs. *Japanese Psychological Research, 45*(11), 25-37.

May, R. (2013). *The art of counseling - How to gain and give mental health.* Read Books Limited.

Metts, S., & Cupach, W. R. (1990). The influence of relationship beliefs and problemsolving responses on satisfaction in romantic relationships. *Human Communication Research, 17*(1), 170-85.

Meyer, I. H. (2003). Prejudice, social stress, and mental health in lesbian, gay, and bisexual populations: Conceptual issues and research evidence. *Psychological Bulletin, 129*(5), 674-697.

Moss, B. F., & Schwebell, A. I. (1993). Marriage and romantic relationships: Defining intimacy in romantic relationships. *Family Relations, 42*(1), 31-37.

Neff, K. D., & Suizzo, M. A. (2006). Culture, power, authenticity and psychological well-being within romantic relationship: A comparion of European American and Mexican Americans. *Cognitive Development, 21*(4), 441-457.

Neff, K., & Harter, S. (2002). The authenticity of conflict resolutions among adult couples: Does women's other-oriented behavior reflect their true selves? *Sex Roles: A Journal of Research, 47*(9-10), 403-417.

Oakley, A. (1985). *Sex, gender and society.* Aldershot, Hants: Gower/Maurice Temple Smith.

Okci, B. (2017). *Cinsel yönelimin bağlanma stilleri, cinsel doyum ve psikopatoloji yönünden değerlendirilmesi*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi, İstanbul.

Onur, B. (2006). *Gelişim psikolojisi: Yetişkinlik, yaşlılık, ölüm.* Ankara: İmge Kitabevi.

Orange, D. (2002). There is no outside: Empathy and authenticity in psychoanalytic process. *Psychoanalytic Psychology, 19*(4), 686-700.

Öcal Yüceol, S. E. (2016). *Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile ilişki doyumu ve romantik ilişkide akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişkiler*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi, İstanbul.

Ökten, M. (2016). *Modeling to relationship between romantic jealousy and relationship satisfaction: The mediatior roles of rumination, co-rumination and self compassion.* Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Özbay, Y., Terzi, Ş., Erkan, S., & Cihangir Çankaya, Z. (2011). Üniversite öğrencilerinin profesyonel yardım arama tutumları, cinsiyet rolleri ve kendini saklama düzeyleri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, 1*(4).

Padilla, Y. C. (2004). *Gay and lesbian rights organizing: Community-based strategies.* New York: Harrington Park Press.

Pepping, C., Cronin, T., Halford, W., & Lyons, A. (2019). Minority stress and same-sex relationship satisfaction: The role of concealment motivation. *Family Process, 58*(2), 496-508.

Quatman, T., & Watson, C. M. (2001). Gender differences in adolescent self-esteem: An exploration of domains. *The Journal of Genetic Psychology: Research and Theory on Human Development, 162*(1), 93-117.

Reis, H., & Shaver, P. (1988). Intimacy as an interpersonal process. S. Duck, D. Hay, S. Hobfoll, W. Ickes, & B. Montgomery içinde, *Handbook of personal relationships: Theory, research and interventions* (s. 367-389). John Wiley & Sons .

Riggle, E., Rostosky, S., Black, W., & Rosenkrantz, D. (2017). Outness, concealment and authenticity: Associations with LGB individuals? Psychological distress and well-being. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity, 4*(1), 54-62.

Rogers, C. R. (1959). A theory of therapy, personality and interpersonal relationships as developed in the client-centered framework. I. S. Koch içinde, *Psychology: A study of a science Vol. 3: Formulations of the person and the social context* (s. 181-256). New York: McGraw-Hill.

Rogers, C. R. (1961). *On becoming a person: A therapist's view of psycotherapy* (Cilt 15). Boston, MA: Houghton Mifflin Ryan M.R.

Saewyc, E. B. (2004). Measuring sexual orientation in adolescent health surveys: evaluation of eight school-based surveys. *The Journal of Adolescent Health: Official Publication of The Society For Adolescent Medicine, 35*(4), 1-15.

Santrock, J. W. (2012). *Yaşam boyu gelişim*(G. Yüksel, Çev.). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Saraç, A. (2013). *Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu yordamada akılcı olmayan inançlar ve evlilik öncesi ilişki algılarının rolü*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.

Saraç, A., Hamamcı, Z., & Güçray, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu yordaması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 5*(43), 69-81.

Sarı, T. (2008). *Üniversite öğrencilerinde romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlar, bağlanma boyutları ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiler*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Sarıçalı, M. (2014). *Psikolojik danışman adaylarının kendini engelleme algılarının özgünlük düzeyleri ve aldıkları süpervizyon açısından inselenmesi*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Sartre, J. P. (2005). *Varoluşçuluk*(A. Bezirci, Çev.). İstanbul: Say Yayınları.

Satıcı, B., & Deniz, E. M. (2018). Cinsiyetin romantik ilişki doyumu üzerindeki etkisi: Bir meta-analiz çalışması. *İlköğretim Online, 17*(2), 1077.

Savcı, G. (2015). *Tütkiye'de yaşayan LGBT bireylerinde sosyal uyum ve bağımlılık ilişkisinin incelenmesi*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.

Savin-Williams, R. C. (2003). Lesbian, gay, and bisexual youths' relationships with their parents. *Psychological perspectives on lesbian, gay, and bisexual experiences, 2,* 299-326.

Scheppingen, M. V., Denissen, J. A., Chung, J. M., Bleidorn, W., & Tambs, K. (2018). Self-esteem and relationship satisfaction during the transition to motherhood. *Journal of Personality and Social Psychology, 114*(6), 973-991.

Schlegel, R. J., Hicks, J., Arndt, J., & King, L. A. (2009). Thine own self: True self-concept accessibility and meaning in life. *Journal of Personality and Social Psychology, 96*(2), 473-490.

Schwarzwald, J., Koslowsky, M., & Izhak-Nir, E. B. (2001). Gender role ideology as a moderator of the relationship between social power tactics and marital satisfaction. *Sex Roles: A Journal of Research, 59*(9-10), 657-669.

Schweizer, K., & Brunner, F. (2013). Sexual orientations. *Bundesgesundheitsblatt,Gesundheitsforschung, Gesundheitsschutz, 56*(2), 231-239.

Shechner. (2010). Gender identity disorder: a literature review from a developmental perspective. *Isr J Psychiatry Relat Sci, 47*(2), 132-8.

Sheldon, M. K., Ryan, M. R., Rawsthorne, L. J., & Ilardi, B. (1997). Trait self and true self: Cross-role variation in the Big-Five Personality Traits and its relations with psychological authenticity and subjective well-being. *Journal of Personality and Social Psychology, 73*(6), 1380-1393.

Smallenbroek, O., Zelenski, J. M., & Whelan, D. C. (2017). Authenticity as a eudaimonic construct: The relationships among authenticity, values, and valence. *The Journal of Positive Psychology, 12*(2), 197-209.

Stackert, R. A., & Bursik, K. (2003). Why i unsatisfied? Adult attachment style, gendered irrational relationship beliefs, and young adult romantic relationship satisfaction. *Personality and Individual Differences, 34*, 1419-1429.

Steinberg, L. (2007). Risk-taking in adolescence: New perspectives from brain and behavioral science. *Current Directions in Psychological Science, 16*, 55-59.

Steinberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychology Review*, 119-135.

Stoller, R. (1994). *Sex and gender: The development of masculinity and femininity.* London: Kamac Books.

Strickland, B. (2001). *The gale encyclopedia of psychology.* United States of America: Gale Group.

Suh, E. M. (2003). Culture, identity consistency, and subjective well-being. *Journal of Personality and Social Psychology, 83*(6), 1378-1391.

Sullivan, B. F., & Schwebel, A. I. (1995). Relationship belief and expectations of satisfaction in marital relationships: Implications for family practitioners. *The Family Journal, 3*(4), 298-305.

Sullivan, H. S. (1953). *The interpersonal theory of psychiatry.* New york: W W Norton & Co.

Szymanski, D. M., & Chung, Y. B. (2003). Feminist attitudes and coping resources as correlates of lesbian internalized heterosexism. *Feminism & Psychology, 13*(3), 369-389.

Şirvanlı Özen, D. (1992). *Annenin çalışma durumu ve ebeveynin benimsediği cinsiyet rolü değişkenlerinin çocuğun cinsiyet özelliklerine ilişkin kalıp yargılarının gelişimi üzerindeki rolleri*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Tagay, Ö., & Ünüvar, P. (2015). Çalışan evli kadınların toplumsal cinsiyet rolleri, yaşam, iş doyumu ve evlilik uyumlarının incelenmesi. *Journal of Woman's Studies, 16*(1), 21-44.

Terzioğlu, F., & Taşkın, L. (2008). Kadının toplumsal cinsiyet rolünün liderlik davranışlarına ve hemşirelik mesleğine yansımaları. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 12*(2), 62-67.

Tolman, D., Impett, E., & Tracy, A. (2006). Looking good, sounding good: Femininity ideology and adolescent girls' mental health. *Psychology of Women Quarterly, 30*(1).

Traeen, B., Martinussen, M., Vitters, J., & Saini, S. (2009). Sexual orientation and quality of life among university students from Cuba, India and South Africa. *Journal of Homosexuality, 56*(5), 655-669.

Trawick Smith, J. (2014). *Early childhood development*(B. Akman, Çev.). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Turan, M., Usuflu, O., Koç, K., Karaoğlu, B., & Ulucan, H. (2018). Profesyonel futbolcularda sporda insan hakları tutumu ve özgünlük düzeylerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 3*(4), 1-18.

Türk, E. G., & Demirli Yıldız, A. (2017). Aşk biçemleri, ilişki doyumu ve yalnızlık: Üniversite öğrencileri üzerine bir çalışma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği, 7*(48), 97-109.

Twenge, J. M. (1997). Changes in masculine and feminine traits over time: A meta-analysis. *Sex Roles: A Journal of Research, 36*(5-6), 305-325.

Vatandaş, C. (2007). Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı. *Sosyoloji Konferansları, 0*(35), 29-56.

Waldner, L. K., & Magruder, B. (1999). Coming out to parents. *Journal of Homosexuality, 37*(2), 83-100.

Wang, Y. (2015). Authenticity and relationship satisfaction: Two distinct ways of directing power to self esteem. *Plos One, 10*(12), 1-12.

Wenzel, A. J., & Lucas-Thompson, R. G. (2012). Authenticity in college-aged males and females, how close others are perceived, and mental health outcomes. *Sex Roles: A Journal of Research, 67*(5-6), 334-350.

West, C., & Zimmerhan, D. (1987). Doing gender. *Gender and Society, 1*(2), 125-151.

Winnicott, D. W. (1960). Ego distortion in terms of true and false self. D. W. Winnicott içinde, *The maturational process and the facilitating environment* (s. 140-152). New York: International Universities Press.

Winnicott, D. W. (1965). *The maturational processes and the facilitating environment.* New York: International Universities Press.

Winnicott, D. W. (1971). *Playing and reality.* Oxford England: Penguin.

Wishman, M. A., & Bruce, M. L. (1999). Marital dissatisfaction and incidence of major depressive episode in a community sample. *Journal of Abnormal Psychology, 108,* 674-678.

Wood, M. A., Linley, A. P., Maltby, J., Baliousis, M., & Joseph, S. (2008). Authentic personality: A theoretical and empirical conceptualization and the develpoment of the authenticity scale. *Journal of Counseling Psychology, 55*(3), 385-399.

Yalom, I. D. (1980). *Existential psychotherapy.* Basic Books.

Yavaşoğlu, E. (2019). *Evli bireylerin mutluluk düzeylerii ile özgünlük ve değerler arasındaki yordayıcı ilişkiler*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.

Yıldız, S. (2003). *Erkek homoseksüel ve heteroseksüellerin çocukluk çağı duygusal istismar ve ihmalinin deprosyon düzeyi üzerindeki etkisi*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Yılmaz, B., & Gündüz, B. (2021). Beliren yetişkinlik döneminde romantik ilişki doyumunun yordayıcısı olarak benlik ayrımlaşması, otantiklik ve depresyon. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 58*, 334-361.